Verhalen uit Schuttersbosch

Wonen werken en leven met Philips

Verhalen uit Schuttersbosch

Wonen werken en leven met Philips

Mogelijk gemaakt door:

BUURT CULTUUR FONDS

Woonbedrijf

NL ISBN 97 890 825 770 1
Tekst: Inge Vlasman
Vormgeving: Wildrik Burema

Inhoud

Over het Schuttersbosch 6
De Vertegenwoordiger, Piet Eiff 10
Het Lampenmeisje, Mia van der Weide 12
De Kwaliteitsman, Leo van de Weijdeven 15
De Administrateur, Fien van Deursen 18
De arbeidsanalist, Joke van der Loo 20
Miss Radio, Annalies van den Oetelaar 22
De Schilder, Zus Houben 24
De Gereedschapsplanner, Lambert Stoffele 26
De Chefkok, Jan de Groot 28
De Grafisch Tekenaar, Gerard van Gennip 30
De Electronicus, Henk en Eeke van Weij 33
De Medewerkster Ziekenfonds, Joke Smit 36
De Telefoniste, Tonnie van Tongeren 38
De Keurster, Nellie Derkx 40
De Buren van het Schutterke 43
Vakantie in het Schuttersbosch 46
‘t Schutterke 47
De Privéchaufeur, Sjaak Klok 49
Niets met Philips, Carin Clevers 51
De Computerprogrammeur, Dinie Dalmeijer 53
Het Hoofd Restauratieve Dienst, Buurman Jaap 55
De Machineconstructeur, Herman Pas 57
De Archivaris, Elze Vollenga 59
De Glasblazer, Huub Jansen 61
De Communicatie Marketeer, Nathalie 63
De Arbeidsconsulente, Natasja 66
De Reclametekenaar, Frans Martens 68
De Controller, Vice president, Frans Mooren 71
Het Hoofd Octrooi Lighting, Arian Duijvestijn 74

Voorwoord

Ik wandel vaak en graag in Schuttersbosch, een oude Philipswijk in Stratum, gelegen tegen de Stratumse Heide. De authentieke houten huisjes verdwijnen langzaam uit beeld. Als een oorspronkelijke bewoner sterft of naar het bejaardentehuis verhuist, werd tot voor kort de kleine houten woning afgebroken.

De bedoeling was om op de lege kavels nieuwbouw te zetten maar door de recessie lag deze ontwikkeling lang stil. De afbraak ging door, een triest gezicht. Aan sommige hofjes waar voorheen acht huizen stonden, staat nu nog maar een huisje.

De achterblijvers verloren niet alleen hun buurtjes maar soms dus ook de hele straat. Met het vertrek van de oorspronkelijke huurders lijkt ook de sociale samenhang te verdwijnen. Als romantisch ingestelde schrijver en fotograaf vroeg ik me steeds vaker af wat er voor verhalen achter de 'geknakte ramen' van de oude Belgen huizen. Wat er zich in de Oude Oostenrijkers heeft afgespeeld. Wie er in de nieuwe bungalows en villa's komen wonen. Wat zich in dit verstopte stukje Eindhoven afspeelt.

Woonbedrijf is sinds kort bezig met nieuwe plannen voor Schuttersbosch. De oude huisjes worden nu niet meer afgebroken, maar tijdelijk in gebruik gegeven voor mensen die iets willen betekenen voor de wijk en hun buren. Ik vroeg aan Woonbedrijf of ik een huisje mocht 'bewaren' om de geschiedenis te laten herleven en om er de verhalen van het Schuttersbosch te vertellen. En geweldig, dat mocht! Ik kreeg een oude Belg aan het Rendierveld in bruikleen en een tijdelijke vergunning van de gemeente om de bestemming te wijzigen tot verhalenmuseum 't Schutterke.

Met ondersteuning van het Woonbedrijf Buurtcultuurfonds kon ik aan de slag met mijn project: het interviewen van de bewoners van Schutters-

bosch en het vastleggen van al hun mooie herinneringen. Inmiddels heb ik veel mensen in Schuttersbosch geïnterviewd. Fotoalbums werden uit kasten gehaald, negatieven uit oude schoenendozen, dia's, jubileum-albums, krantenartikelen, beeldjes, technische attributen. Er kwamen prachtige verhalen en heel mooie foto's naar boven die een goed beeld geven van de enorme diversiteit binnen Philips. Je werkte niet alleen bij Philips, Philips was je hele leven. De sportvereniging, het koor, de scholen, het Philips Ontspanningscentrum, de Etoswinkel, de bedrijfsuitjes, het woonbureau, de huizen, de woonwijken; alles werd door Philips omarmd. De mooiste foto's hebben in 't Schutterke een plekje aan de muur gekregen met daaronder een citaat uit het verhaal dat erbij hoort.
De verhalen zijn gebundeld in dit boekje. Al lezend ontdek je wat Philips betekent voor de inwoners van het Schuttersbosch, van de eerste bewoners in 1957 tot de nieuwste bewoners die ook over de meest recent gebeurtenis verhalen; de beursgang van Philips Lighting. Een prachtig project. Hoe meer ik las en luisterde, hoe beter ik de stad Eindhoven ga begrijpen, en hoe meer bewondering ik krijg voor de familie Philips. Wat een mooi verhaal, wat een bijzondere geschiedenis.

Philips is hard aan het verdwijnen uit Eindhoven, zelfs van de shirts van PSV. In Schuttersbosch verdwenen niet alleen de huisjes maar ook veel van de oorspronkelijke bewoners, de oud Philipsmedewerkers. Een goed moment om de oral history vast te leggen en te bewaren voor onze kinderen zodat ook zij weten in wat voor bijzondere omgeving zij opgroeien.

Elke maand verzorg ik een koffiemiddag voor mijn 'verhalen'. Zij kunnen elkaar in 't Schutterke ontmoeten, goede koffie drinken en verder praten over hun herinneringen aan Philips en het Schuttersbosch. Op deze manier krijgt de sociale samenhang onder hen weer een flinke impuls. Bewoonster Annalies maakt elke week een prachtige taart voor 't Schutterke. De opbrengst hiervan gaat volledig in een pot 'het

buurtfonds' waaruit ik deze middagen bekostig. Gastvrouwen en -heren sluiten zich spontaan aan en helpen bij de koffiemiddagen en vertellen toeristen in de weekenden over dit bijzondere stukje Eindhoven. Regelmatig worden er gastoptredens georganiseerd waarbij telkens een specifiek verhaal wordt toegelicht en uitgediept. Ook hebben we een uitgebreide boekenkast waarin alles te vinden is over Eindhoven, Philips en de geschiedenis van de omgeving.

Door de spontane bijdrage van veel sponsors is het mogelijk geweest een oud Belgisch huisje te verbouwen naar maatstaven van de huidige wet- en regelgeving. Dank aan Borg Advies, Hoveniersbedrijf Renders, Timmerman Peel, Loomans Kachels, Keuken van Laarhoven, ABC Hekwerk, Loodgieter Loots en Electricien van de Vorst en Woonbedrijf.
Naast dat het veilig is hebben zij er ook voor gezorgd dat het hier warm is en gezellig. Kunstenares Else-Marie Vermolen maakte het logo van 't Schutterke en Marieke sponsort met Bloemverhalen. De tentoonstelling wordt gesubsidieerd door het Woonbedrijf Buurtcultuurfonds.
De verhalen die ik heb verzameld geven een beeld van het leven, wonen en werken bij Philips. Het boek bevat

misschien niet altijd de historische waarheid maar laat zien hoe mensen zich het leven in het Schuttersbosch en het werken bij Philips herinneren. Wildrik Burema, zelf geboren in Schuttersbosch, heeft mij geholpen met de vormgeving van dit boek en Geert van Elten ben ik dankbaar voor de correcties en de eindredactie.

Kom kijken, lezen, luisteren en genieten.
Graag tot ziens, Inge Vlasman
Schrijver-fotograaf
Conservator van verhalenmuseum 't Schutterke

Over het Schuttersbosch

Zodra je Schuttersbosch binnenkomt krijg je een soort vakantiegevoel. Verschillende houten huizen, oude en nieuwe, geven het bos een sprookjesachtige sfeer. Je zult niet de enige zijn, die compleet verwonderd over dit verborgen stukje Eindhoven, op zoek gaat naar een mogelijke receptie of een slagboom. Schuttersbosch, onder bewoners 'Ons Dorp' genaamd, kent een prachtige geschiedenis en veel gedeelde emoties.

Heel vroeger

Stratum wordt voor het eerst genoemd in 1325 wanneer de Hertog van Brabant de woeste gronden in Stratum verkoopt. Het dorp Stratum groeit langzaam, rond 1800 staan hier zo'n negentig huizen. In 1920 wordt Stratum geannexeerd door Eindhoven. Schuttersbosch is dan nog een ongerept natuurgebied dat onderdeel uitmaakt van de Stratumse Heide. Aan het einde van de negentiende eeuw is het een groot stuifzandgebied, ontstaan doordat boeren de heideplaggen weghaalden en het zand kon verwaaien.

In de jaren dertig werd hier bos geplant om hout te winnen voor de mijnbouw. Schuttersbosch dankt haar naam aan twee schietbergen die hier waren gelegen. Zij waren voor de Tweede Wereldoorlog het oefenterrein van de Eindhovense Burgerwacht en later hielden de bezetters en bevrijders hier hun schietoefeningen. De naam Schuttersbosch herinnert ons aan deze schietheuvels. Het Oostenrijks Dorp komt, samen met Tivoli, pas op 1 april 1972 bij Eindhoven, tot die tijd hoorde dit gedeelte bij Geldrop.

Na de oorlog

Bewoners Riet Kaufeld en Gerda Stoffele kennen de geschiedenis. Riet: “In de jaren na de Tweede Wereldoorlog was de woningnood in Eindhoven heel hoog. Philips had grond naast de Heezerweg aangekocht om uit te kunnen breiden, maar besloot op deze plek huizen voor haar medewerkers te bouwen. Het bosrijke gebied werd gevuld met houten huizen: in het gebied tussen de Heezerweg en het Rendierveld kwamen de ‘Oostenrijkers’. Uit een koop- en leveringscontract van 1945 tussen de Oostenrijkse firma Katz & Klump en de N.V. Philips Goeilampenfabrieken blijkt dat honderdnegentig Oostenrijkse huizen geruild werden voor aardappelen ter waarde van fl 728.000 en fl 20.000 aan gloeilampen. In deze spitse huizen met een verdieping woonden de doctors en de ingenieurs van Philips. Een vrijstaande Oostenrijker kostte in die tijd fl 5.858.

De ‘Belgen’ komen aan hun naam omdat België deze huisjes had bedoeld voor ambtenaren in Belgisch Kongo. Toen Kongo zelfstandig werd heeft Philips deze huisjes met een goede deal kunnen kopen en ze als noodwoningen in 1957 neergezet tussen het Rendierveld en de Leenderweg. In dit deel van het bos werd het middenkader, de leidinggevenden van afdelingen van Philips, gehuisvest. Later kwamen hier ook mensen wonen die op ‘medische indicatie’ een Belg kregen toegewezen. De huurhuizen hadden alleen een begane grond en waren eenvoudig aan te passen. Eigenlijk was het de bedoeling dat de ‘barakken’ twintig jaar zouden blijven staan, maar ze zijn er nog steeds. Nieuwe bewoners waren maar wat blij dat ze in het Schuttersbosch konden gaan wonen. De wijk was gewild, vulde zich met jonge stellen die al snel kinderen kregen.

Het was er gezellig en de huisjes waren uitstekend uitgerust met een koelkast en een douche, een enorme luxe in die tijd. De hele opzet van de bebouwing was erop gericht de natuur zoveel mogelijk in tact te laten, aansluitend op het aangrenzende bos- en heidegebied, de Stratumse Heide.

Dertig jaar later

Gerda: "In 1989 wil het bedrijf MacDonald's in het eikenbos van het Schuttersbosch aan de Floralaan een MacDrive vestigen. Alle bewoners zijn in rep en roer. Grote bezwaren zijn er vooral tegen de aanleg van een parkeerterrein en het te verwachten autoverkeer in de rustige wijk. Door een groots opgezette demonstratie wordt dit plan met succes bestreden. In 1990 wordt Schuttersbosch uitgebreid met de bouw van drieëndertig seniorenwoningen aan de Hinde-, Jagers-, en Vossenlaan.

De rust duurt maar even. Tot grote ontsteltenis van de bewoners van de Oostenrijkers en de Belgen wordt in 1994 een sloopvergunning voor hun huizen afgegeven. Veel mensen zijn altijd in het bos blijven wonen, ook met grotere gezinnen, omdat je nergens zo mooi en groen kunt wonen. De wijk vergrijst en snakt naar jong bloed. Maar voor jonge gezinnen zijn de ouderwetse huizen niet geschikt. Daarom, en uit financiële overwegingen, besluit de woningcorporatie tot vervangende nieuwbouw. Tot aan de rechter vechten de bewoners, verenigd in de Bewoners Belangenvereniging Schuttersbosch, deze beslissing aan. Ze verliezen én winnen deze slag. De sloopvergunning blijft gehandhaafd maar met de garantie dat de oorspronkelijke huurder kan blijven wonen zolang hij wil; niemand wordt gedwongen het

huis uitgezet. De bewoners krijgen ruime inspraak in de nieuwbouwplannen."

Nieuwe eeuw

Woonbedrijf, oorspronkelijk het Woningbureau van Philips, later Hertog Hendrik van Lotharingen, toont zich betrokken en zet zich in om Schuttersbosch te laten bloeien. Door wetswijzigingen en de recessie worden de oorspronkelijke plannen gewijzigd. De Oostenrijkers worden voortaan niet meer gesloopt, maar verkocht en verbouwd tot prachtige eigentijdse woningen. De Belgen worden tijdelijk in gebruik gegeven aan mensen die iets bijdragen aan Schuttersbosch via mantelzorg of burenhulp, en aan tijdelijke projecten zoals verhalenmuseum 't Schutterke en Pinokkio, een dagbestedingsproject.

De wijk zal haar heel eigen karakter behouden, met een visie op de toekomst en met veel oog voor het rijke verleden.

De Vertegenwoordiger

Piet Eiff, 85 jaar
woont in Oude Belg in de Eikvarenlaan

De eerste die ik spreek in wat een lange reeks van Oud Philipswerknemers blijkt te worden, is Piet Eiff. Hij werkte bij Philips Nederland, bij de verkoop van service-onderdelen op het consumentenvlak. Hij vertegenwoordigde, wie kent m niet, de bouwdoos.

“ Er was vroeger een hele doe-het-zelfmarkt. Wat nu de ‘app’ is voor jonge amateurs, was toen de ‘bouwdoos’. Er waren allerlei mogelijkheden om bijvoorbeeld een radio, of een versterker zelf te bouwen. Of een waarschuwingslampje voor je aanhanger achter de auto wat dan in de auto ging branden als er iets mis was.

Een groep technici ontwierp daarvoor de tekeningen. In de uiteindelijke doos zaten dan alle onderdelen en een beschrijving voor de doehetzelver. Ik leidde een groep vertegenwoordigers in het hele land, zij woonden allemaal in hun eigen regio.

Ik ging altijd op het fietske naar Ventose. De bazen zaten in de laagbouw achter de huidige Ventoseflat, de service zat in ‘de etalage’ op de Vonderweg. Later werkte ik op de Boschdijk bij Philips Nederland. Daar ging ik ook altijd op de fiets naartoe en wat ik me uit die tijd herinner is dat het heel vaak in Noord regende. Heel merkwaardig. Bij het station moest ik dan afstappen om m’n regenpak aan te doen. En dan kwam ik op m’n werk en trok snel ook m’n schoenen uit zodat ik m’n sokken kon drooglopen op de vloerbedekking.

We deden in die tijd werkelijk alles zelf. Hier heb ik nog een reclamefolder van de bouwdoos. Het zoontje van een van de reclamemensen figureerde ook, er was een montagetafeltje in elkaar gezet en ik stond model met een soldeerbout. Het ziet er best goed uit, he? Dat komt vast omdat ik echt met de soldeerbout overweg kon.

Ik heb vijfendertig jaar met veel plezier bij Philips gewerkt. Mijn vader werkte er ook. Hij kwam uit Middelburg en heeft een baan bij Fokker in Veere opgezegd om in 1926 bij Philips te gaan werken als assistent accountant in de Bruine Heer. Hij was actief in de sociale woningbouw en penningmeester van woningcorporatie Beter Wonen. Naar hem is ook het Pieter Eiff huis genoemd. Dat was een van de eerste verzorgingsflats, heel bijzonder, ingericht naar Deens model. Er was een gezamenlijke leefruimte voor de mensen die nog zelfstandig woonden, met daarbij een werkplaats waar iedereen kon knutselen en materiaal en gereedschap kon lenen. Maar dat werkte helaas in Nederland niet, de spullen raakten al snel weg. Nu is het een gewoon model, waar iedereen zijn eigen spullen koopt en zelf bewaart. Kijk, hier is nog een krantenartikel over de opening…

Wij wonen vanaf het begin 1957 hier in het Schuttersbosch, zeer naar onze tevredenheid. Mijn vrouw is helaas overleden, zij heeft zich jaren ingezet voor het Rode Kruis. Ik heb alle veranderingen hier mee gemaakt en ben, ook al heel lang, de voorzitter van de BBS – Bewoners Belangen Schuttersbosch. ”

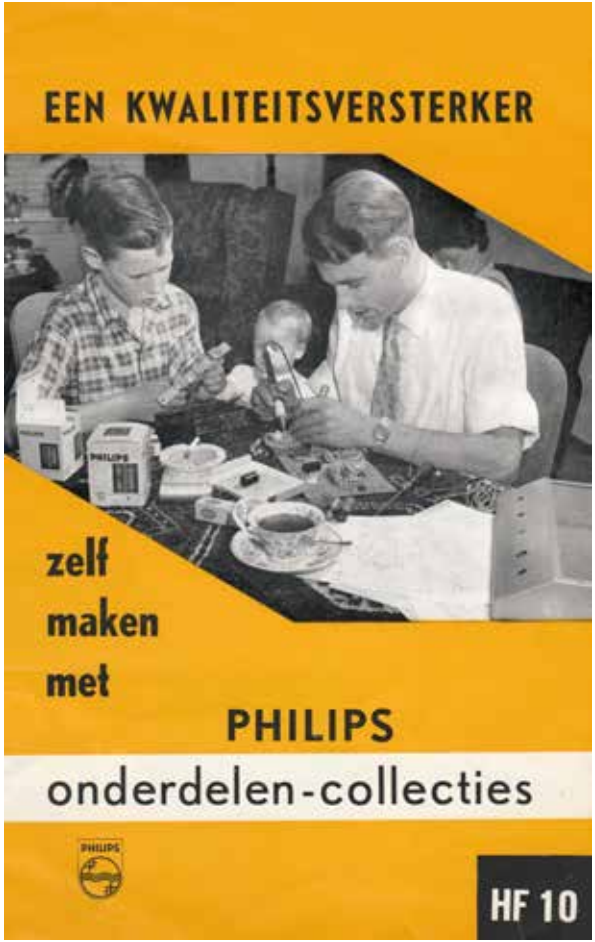

Het Lampenmeisje

Mia van der Weide, 96 jaar
Oude Belg in de Sporkenhoutlaan

Mia leer ik kennen door haar kleindochter Maaike. Zij stuurt me een foto via Facebook van haar opa die bankwerker was bij Philips. Het is een prachtige zwart-wit foto die me op het idee brengt de foto's van de mensen te gaan gebruiken in mijn boek. Mia wil wel vertellen als Maaike erbij is, ze is bijna blind en vertrouwt niet zomaar een vreemde aan de deur. En ze was zelf…. Lampenmeisje!

"Ik ben geboren in Tivoli op 26 augustus 1919. Mijn vader was aannemer Sjaak Ummels, een welbekende in Maastricht, hij werd opgelicht door zijn broer en compagnon, en vertrok naar Eindhoven om zaken te doen.

Hij bouwde huizen voor Philips, eerst het Drents Dorp in Strijp, de huizen op de Heezerweg, toen de Neushoornstraat, Leeuwenstraat, Luipaardstraat …. het hele Tivoli. Leo Bakx was de grote baas die het werk uitgaf.

Mijn moeder runde een snoep- en kruidenierswinkel op de hoek Heezerweg-Heistraat.

Het was allemaal weiland toen. Bij onze winkel hield de Heezerweg op. Familie Koelewijn woonde er ook. Waar nu de slager zit, de Leostraat en de Piuslaan dat was allemaal hei en bossen. Toen boer van Rooi wegging, toen pas werden er nieuwe wijken gebouwd.

Mijn man, Chris van der Weide, is lang geleden met zijn ouders en zeven broers en zussen naar het Drents Dorp in Eindhoven verhuisd. Zijn ouders hadden twintig kinderen gekregen, van wie er slechts acht in leven bleven. Vanwege bittere armoe verlieten zij het Zwarte Meer om hier in Eindhoven vooral de kinderen een

kans te geven bij Philips te gaan werken. Vader zelf zat in het grondwerk.

Chris begon al op zijn twaalfde bij Philips. Bankwerker was hij. Hij startte op de glashut en kwam na twee jaar naar de Emmasingel op de spiraalafdeling. Hij werkte aan een speciale machine die met 10.000 watt spiralen boog voor filmstudiolampen. Ik leerde hem daar kennen. Ik was zeventien en werkte op de proefafdeling, de spiralen die Chris maakte werden door mij gecontroleerd. Als het niet goed was bracht ik ze gewoon weer terug hoor.

Ik had al een vrijer maar die bedroog me met een ander. Het was ook een collega van Chris. Chris zei laat hem toch verrekken en vroeg me mee uit. Ik zei eigenlijk alleen maar ja om mijn vriend jaloers te maken. Maar Chris gaf niet op en na een aan-uit verkering koos ik toch echt voor hem.
De meisjes stonden met de fiets op de Emmasingel op de jongens te wachten. Als de fluit ging moest je snel naar binnen. Ik bij Emmasingel A, Chris bij C. Je had zo'n papiertje en dan moest je drukken als je binnenkwam. En als we dan 's middags gingen eten dan gingen we naar de sing-sing, haha, mensen van mijn leeftijd die dit lezen zullen wel weten waar ik het over heb. Daar had je allemaal van die hokjes en dan gingen ze vrijen, ik ook hoor….

En Chris was een goede man, ik mocht alles, ik heb altijd gewerkt. Ik heb geschilderd en voor een verfwinkel gewerkt, toch in de buurt van de bouw zeg maar. Chris heeft ook altijd veel gedaan, we hielpen elkaar. Ook in de oorlog, ik ging naar de dorpen voor bik, eten. Dat was spannend hoor, er werd ook wel op me geschoten maar ik was niet snel bang. Nu nog steeds niet, laatst kwam er een inbreker en die heb ik met m'n stok verjaagd!

Toen Chrisje, onze zoon, net geboren was, werd er gebombardeerd. Achter in de tuin lag een grote bom, ik denk als ik was doorgelopen dat we er nu niet meer waren geweest, maar ik dook onder tafel. Met vader en Chrisje zijn we toen het bos ingevlucht, ja, dit Schuttersbosch. Voor de deur lag een dood kind, dat zal ik nooit vergeten.

Mijn man Chris, wilde nooit baas worden, ook niet toen hij werd gehuldigd. "Nee hoor" zei hij "ik ben een gewoon werkman". Tsja een echte Drent, hè, blijft het liefst gewoon. Mijn broer werkte bij de diamantboorderij, die werd wel baas. Chris wilde maar één kind, en hij wilde ook niet dat hij bij Philips ging werken. Chrisje was opa Ummels lieveling. Hij erfde opa's talent en werd ook aannemer. Ook Chrisje heeft veel gebouwd in Eindhoven, hij heeft onder meer de ijsbaan ontworpen. Hij stierf jammer genoeg al jong en liet mij mijn kleindochter. Ik heb alleen nog haar en haar gezin.

Ook mijn kleindochter blijkt de technische genen te hebben van haar voorvaderen. Zij volgde de MTS in Eindhoven. Zij was het enige meisje op 1500 jongens, zo bijzonder was dat ook twintig jaar geleden nog. Ik had zelf dolgraag gestudeerd in de bouw. Ik was altijd met mijn vader mee. Hij vond het ook heel vanzelfsprekend om mij allerlei bouwzaken te leren. Maar in mijn tijd was studeren voor vrouwen nog niet mogelijk, laat staan een technische studie.
Maar ik ben zo trots op Maaike, zij maakt mijn dromen waar. Want ook zij is weer heel actief in Eindhoven, samen met haar man runt zij ingenieursbureau van Iersel. Zij werken met de allernieuwste technieken en laserstralen om gebouwen snel op te meten en virtueel in te richten. Een vak dat heel geschikt is voor meisjes. De kring lijkt rond... ”

De Kwaliteitsman

Leo van de Weijdeven, 90 jaar woont in Oude Belg in de Sporkenhoutlaan

Het huisje staat helemaal aan de rand van het bos, alleen aan de overkant van het hofje staat er nog een, de rest is afgebroken. Een beetje eenzaam, heel nostalgisch, maar zodra je binnenkomt word je overspoeld door hedendaagse technische snufjes: een enorme stereotoren, een moderne televisie, een smartphone. We spreken hier duidelijk met een techneut…

Leo lacht als hij vertelt over vroeger, toen ze hier net woonden, toen nog aan de Wegedoornlaan. “ Er was een loerder, een blieker zoals we hier in Eindhoven zeggen, zo’n man die naar de pasgetrouwde stelletjes hier in de nieuwbouwwijk kwam loeren.

Mijn vrouw zei “ Kijk Leo”. We zagen dat er iemand met een stokje het gordijn een eindje optilde. Ik erachteraan, mijn vrouw ook. De man liep zo de waslijn van de achterburen in maar kon toch wegrennen. Mijn vrouw struikelde en brak haar pols, maar daar kwamen we later pas achter. Ik de oude Leenderweg over, en

daar raakte ik hem kwijt, maar de politie zag een man die zich verdacht gedroeg en een striem over zijn jas had –hét bewijs dat hij in de waslijn was gelopen– en kon hem oppakken. We zijn toen nog eerst naar het politiebureau gegaan voordat we naar het ziekenhuis gingen, tsja, dat was in die tijd zo…

Vroeger was dit allemaal hei, ik probeerde wel een mooie tuin aan te leggen, maar er groeide niets, geen lupine, het werd gewoon bos, zoals je nu ziet. Maar daar houd ik wel van een beetje wildernis. De huisjes hier aan de rand van de Floralaan waren voor Philipsambtenaren. Je wist precies wie wat verdiende, want je had alleenstaande huisjes, twee, drie en vier in een rijtje.

Ik heb zeven jaar verkering gehad met mijn vrouw en was eenendertig toen ik trouwde. We hebben gewacht op een kans hier, ik wilde niet op een bovenwoning of inwonen, maar het was het wachten waard. En thuis konden ze het geld goed gebruiken. Ik kom uit een gezin met zestien kinderen, we woonden in Strijp maar die huizen zijn allemaal afgebroken. Ik lag met twee broers in een bed, de zussen deelden ook een bed, maar op het laatst had ik zelfs een studeerkamer voor mij alleen, bijna iedereen was voor mij uit huis gegaan…

En ik was bij Philips, ja, lacht Leo, ik werkte er niet, ik was er, haha. Ik was er de kwaliteitsman. Als ze mij zagen probeerden ze weg te lopen. Allerlei apparaten die werden gemaakt werden door mij gecontroleerd. Eerst bij SBP4, bij de controle , daarna bij SBP6, de ontwikkelafdeling. Daarna voor de PIT, dat waren producten voor industriële toepassingen. Daar maakten we gelijkrichters voor de PTT, de telefooncentrales, om van wisselstroom naar gelijkstroom te komen, batterij-opladers en bijvoorbeeld ook 'koeiemeppers' je weet wel stroomdraden om een weiland.

Ook maakten we gelijkrichters voor de galvaniseerafdeling. Vroeger waren dat kasten van wel 1.20 meter bij 1.20 meter met golfplaten voor de koeling. Nu zie je de cellen niet eens meer, zo klein zijn ze. Ik heb ook nog gewerkt bij Icoma, later werd dat Elcoma, daar werden de eerste onderdelen voor het

geheugen van de computer gemaakt, kastjes voor 1 bit. Deze waren 1 bij 2 centimeter. Ja je hoort het goed, nu heb je 1.000.000 bits…."

Als Leo merkt dat ik wel geïnteresseerd ben in technologie, volgt een prachtig verhaal over alle ontwikkelingen in zijn lange loopbaan. Hij laat voorbeelden zien van weerstandjes, gelijkrichtcellen, ….

"Ik ben verschillende keren in het buitenland geweest, naar toeleveranciers. Als er problemen waren met onderdelen dan ging ik naar de plek waar deze werden gefabriceerd, om te ontdekken wat er fout ging. Daarna heb ik bij Medical Electronics gewerkt in Best. Dat was vroeger onderdeel van Röntgen. En dat kon je merken, daar was een heel sterke hierarchie. In het begin mocht ik er nog niet binnenkomen, je hebt hier niets te zoeken, zeiden ze. Maar dan had je aan mij toch een verkeerde. Als een product eenmaal was afgemonteerd viel het niet mee nog iets te checken, ik moest tijdens het proces kunnen controleren.

Er was wel een hiërarchie maar tegelijkertijd was het een feest om er te werken.

Frits Philips werd letterlijk op handen gedragen.

Mijn vrouw werkte ook bij Philips, bij de loonadministratie. We gingen vaak op reis met de hele afdeling, elk jaar wel. Iedereen ging mee, de bazen en de arbeiders. We hebben een reisje langs de Rijn gemaakt, een visdag gehad, toen won mijn vrouw, zij had één vis, de rest niks, haha. Bij mijn 25-jarig jubileum kregen we tuinstoelen cadeau. Mijn zoon Edwin hielp met uitpakken en sneed met een mes het karton door, maar niet alleen de verpakking, hij sneed ook zo door de kussens heen… dat was me wat.

Op de grote foto zie je mij bij een gelijkrichter voor de bovenleiding van een trein. Die grote glazen bol was het kwikvat. Als deze gecontroleerd moest worden werd de hele afdeling ingezet om hem uit te pakken. Met drie of vier man moest je die heel voorzichtig optillen om niets te verstoren…"

De Administrateur

Fien van Deursen, 93 jaar
Oude Oostenrijker in de Jagerslaan

Fien leer ik kennen via Piet Eiff. Hij vertelt dat Fien er ook al zo lang woont, in zo'n mooi huis. Ze maakt prachtige schilderijen en ze kan heel goed vertellen. Dus bel ik aan…

Een grijze vlecht over haar schouder, haar hondje Deurtje kijkt nieuwsgierig mee om het hoekje van de voordeur. "Kom binnen" nodigt ze uit, als ik vertel waar ik voor kom. Het is een huis vol schilderijen, een sprookjeshuis waar je normaal gesproken voorbij wandelt, en waar ik nu onder het genot van een kopje thee, met de drieënnegentigjarige bewoonster in gesprek ga…

De Ipad heeft een vast plekje op de leuning van haar stoel. Die stoel is gericht naar de tuin, een prachtige bostuin, "hij loopt helemaal tot daarachter" wijst Fien "Tweemaal zo diep als bij de buren. Het is hier misschien wel een beetje donker binnen maar ik doe niets levends weg, die bomen staan er al zo lang als het huis. Alleen de berken geven het op, die hebben het na zo'n jaar of zestig wel gehad. In het midden van de tuin is een klein stukje gras. Daar zie je vaak de eekhoorntjes spelen, lacht ze, wist je dat ze witte buikjes hebben?" Op de Ipad laat ze foto's van kinderen en kleinkinderen en inmiddels ook achterkleinkinderen zien. We hebben hier een heerlijk leven gehad, ook al is er veel gebeurd.

"Mijn man Jan was Administrateur op het Natlab. Hij was heel zwaarmoedig en in 1962 werd hij ziek. Hij werd opgenomen. Heel erg want je kon hem niet helpen, hij voelde zich verantwoordelijk voor al het leed dat ook een ander overkwam. Een aandoening die uiteindelijk ook tot zijn dood leidde. Op een gegeven moment kwam de dokter van Philips vragen hoe het ging. Het ging toen weer beter met Jan, en ik zei, ik heb het gevoel dat heel de wereld van mij is, behalve het huis op de

Jagerslaan nummer 6. De volgende ochtend kwam zijn secretaresse met een bloemetje en zij vertelde dat wij het huis kregen. Geweldig. Jan was ook zo gelukkig.
Toen ik net getrouwd was woonden we op de Heezerweg in een benedenwoning. Wij gingen altijd naar de kerk en ik had daar een vriendin, dat werd dus mijn buurvrouw. Zij had me verteld dat het huis van haar buren beschikbaar kwam omdat de ingenieur die er woonde ging verhuizen. Daarom wist ik dat het huis leeg kwam. De bomen stonden er al hoor. Helemaal in het begin was er niets, toen kon de kolenboer nog zo achterom rijden, maar dat kan nu allang niet meer. Onze dochter ging naar de meisjesschool op de hoek van de Tivolilaan en onze zonen naar de jongensschool in de Sintenbuurt. Boodschappen doe ik al heel lang bij de groenteboer in de Zebrastraat en Kaatje Jans in de Korianderstraat, nu brengen zij de boodschappen thuis, fijn hoor.

De rollator is de enige achteruitgang. Verder ben ik nog heel gezond. Ik heb ook altijd heel gezond geleefd. Ik rook niet, drink niet, eet veel verse groente, kook elke dag zelf. Ik weet ook goed om te gaan met alles wat gebeurt, ik kan dingen goed een plek geven. En ik wandel veel met Deurtje. Hij is veertien, als hij zestien wordt dan ben ik vijfennegentig. Ik weet niet of ik nog een nieuwe hond zou nemen hoor. Ik ben wel vast van plan om honderd jaar te worden. En de buren gaan me helpen hebben ze beloofd, lacht Fien. Zolang als ik hier woon blijft mijn achtertuin bos. Daar hebben de buren natuurlijk ook profijt van.

Ze laat haar schilderijen zien; van het Kanunnekesven in de winter, haar eigen huis, de bladeren van de esdoorn in de herfst, van een berg die zij samen met haar man beklom. Nu schilder ik eigenlijk niet meer vertelt ze. Ik ben naast mijn man ook een zoon verloren, het ergste wat een ouder kan overkomen en sindsdien is het eigenlijk een beetje over. Maar ik heb mijn herinneringen, ik heb eigenlijk geen foto's en schilderijen nodig… ”

De Arbeidsanalist

Joke van der Loo, 91 jaar
Oude Belg in de Sporkenhoutlaan.

Elke dag als ik door het bos wandel, zie ik in een van de kleine gele huisjes altijd een mooi tafereeltje. Een man en een vrouw tegenover elkaar aan de ontbijttafel, een eitje erbij, de krant. Zo knus. Naast de eettafel staat een mooie vleugel. Op een dag is de vleugel verdwenen. De man is overleden…

"Dag, kom maar gauw binnen en dan weer lekker naar buiten" nodigt ze me uit. "Het is zulk mooi weer, we kunnen in de tuin zitten. Heerlijk met een kopje thee onder de bomen. Een heerlijke tuin, alle bloemen zijn rood, toevallig hoor, volgend jaar wordt het meer roze. Tsja, ik heb helemaal geen foto's meer, dat is wel jammer, maar wel verhalen…

We hebben een heerlijk leven gehad, mijn man en ik. Lang en gezond. We dachten dat dat kwam door het bos. We deden alles samen. Hebben elke avond na het eten een wandeling gemaakt op de hei. En geluk gehad natuurlijk, dat heb je ook nodig om oud te worden. Heel in het begin woonden we in Aalst op kamers. Er waren helemaal geen woningen zo net na de oorlog, dus we waren allang blij. Tweehonderd gulden verdiende Martinus, en daarvan moesten we achtendertig gulden huur betalen. Arm als de mieren waren we, je begrijpt dat er aan het eind van de maand niets over was. Philips was een redding in alle opzichten.

Mijn man was een echte hockeyer. Hij zat bij allemaal Philipsjongens in het team. Toen zij hoorden wat hij verdiende zeiden ze: "Je moet bij Philips komen. Wij zorgen daar wel voor." En toen kregen we een brief thuis. "De afdeling arbeid ontvangt u graag voor een gesprek, we hebben kaderpersoneel nodig."

Inmiddels had mijn man het diploma arbeidsanalist. Meneer Ouweneel, in de Oostenrijkse huizen, was de man die dat kaderpersoneel aannam. Ze hebben een gesprek gehad en over van alles en nog wat zitten praten, nauwelijks over werk. En daarna zei meneer Ouweneel, "Fijn, wanneer kun je beginnen?" Mijn man was helemaal overrompeld, dit was toch geen sollicitatiegesprek?

Hij heeft het netjes geregeld met zijn oude baan op de timmerfabriek en is toen bij Philips begonnen. Hij verdiende het dubbele, en nog een bijzonderheid, we kregen een huis! De dames van het Woonbureau waren komen kijken hoe wij woonden, net op het moment dat werkelijk alles binnen bevroren was. We werden ingelicht over een nieuw project achter de Floralaan in Eindhoven. "Ga maar kijken of het iets is voor jullie. Als je wil verhuizen tenminste, het wordt echt gemaakt voor jonge gezinnen." Wat een feest, net na de oorlog, een nieuw huis in een hele leuke wijk. Maarten, onze zoon, was toen net twee.

We gingen elke dag kijken. Het waren prefab huizen dus je zag ze per dag groeien. Maarten leerden we gelijk het nieuwe adres. Dat was maar goed ook want na drie dagen was hij al weg. Om de tuinen stonden alleen paaltjes met ijzerdraad. Daar kroop hij natuurlijk gewoon onderdoor. Hij zat vier tuinen verder want daar woonde een jongetje waar ze thuis televisie hadden. Dat was heel uniek in die tijd. En het huis was al zo bijzonder. De huisjes waren voorzien van een douche en een koelkast. Al onze vrienden kwamen altijd naar ons gewandeld en gefietst, want bij ons kreeg je limonade met ijsblokjes, een ware luxe…"

Miss Radio

Annelies van den Oetelaar, 60 jaar
Nieuwe Bungalow in de Eikvarenlaan

Ik dacht een vrij volledig beeld te hebben van Philips en de vele, vele aspecten aan het bedrijf. Maar je kunt toch nog verrast worden door weer een heel andere kant van het bedrijf… de Miss Verkiezing….

Ik ontmoet Annelies op een bijeenkomst in het Schuttersbosch. “Ik heb ook nog een leuk verhaal voor je, lacht ze, en een mooie foto erbij. Misschien ben ik wel te jong voor je doelgroep, maar ik denk wel dat het een grappige bijdrage is.”

Ik ben natuurlijk heel benieuwd en maak een afspraak met haar. Met een ondeugende blik begint ze haar verhaal. “Je moet weten, ik was nog heel jong, pas vijftien jaar, toen ik bij Philips solliciteerde. Dat was op zich al een heel bijzondere ervaring. Het duurde de hele dag. Je moest spelletjes doen. Achteraf bleek dat een soort test, op psychologische eigenschappen en vaardigheden. Ik werd daarna geplaatst bij Audio op SAN 3, Strijp S. Ik

begon er met schroeven. Later leerde ik de metertjes van apparaten en radio’s heel nauwkeurig in te stellen. Tijdens die testdag hadden ze al gezien dat ik heel precies was. Ik zou dit zelf niet bedacht hebben.

Haha, en op die afdeling werd ik Miss Radio. Ik had me opgegeven. Je moest een rondje lopen langs een echte jury. Ik heb er nog foto’s van. En een sjerp en een certificaat. En er is geloof ik ook nog een kranteartikel. En ik kreeg een mooie bos bloemen en een grote prijs, van tweehonderd gulden. Dat was heel veel geld in

die tijd. Daarvan mocht ik kleding kopen. Het gekke was, er ging wel een vreemde meneer met me mee, die moest, denk ik, het geld beheren. Ze hadden natuurlijk veel beter een vrouw met me mee kunnen sturen, met verstand van kleding…'

Helaas verhuisde Audio naar het buitenland, en werd ik op de lampenfabriek in Veldhoven geplaatst. Maar daar werd ik gek, je moest er lampen in doosjes doen. De mensen die er werkten waren blij als er een lading grote lampen kwam want dan was het werk makkelijker.

Ik weet nog dat er in het midden een grote volière stond met vogels. Ik werd overgeplaatst naar Vervoer en Garage, ik was pas zeventien, en daar begon mijn kantoorwerk. Ik had nauwelijks opleiding en heb alles daar geleerd. Ik werkte er tot mijn tweeëntwintigste, toen kreeg ik mijn eerste kind. In die tijd kreeg je dan je ontslag. Nu de kinderen groot zijn en het huis uit, werk ik weer in de boekhouding. Ik ben blij met mijn kansen en mijn keuzes indertijd… ”

De Schilder

Zus Hoeben, 87 jaar
Oude Belg aan de Sporkenhoutlaan

Annalies, Miss Radio,stelt me voor aan Zus. Zij woont schuin tegenover en woont ook al heel lang in het Schuttersbosch. Daar huist misschien nog een mooi verhaal?

Zus doet kordaat haar deur open en laat me haar huis zien. Elke keer opnieuw als ik bij de 'Belgen ' binnenkom is het een verrassing. Ook hier is het zo knus. "Ik woon hier heel graag, ik heb mooie herinneringen. Je moet weten, ik ben al twintig jaar alleen. Mijn man heette Leo. Hij was schilder, een dubbele. Hij heeft zesenveertig jaar bij Philips gewerkt, vanaf zijn zeventiende. Ik was achttien toen ik hem leerde kennen.

Het schilderen zat 'm in zijn bloed. Hij schilderde huizen maar in zijn vrije tijd ook schilderijen. Kijk hier, ik heb twee foto's voor je die dat mooi laten zien. Hier zit hij in onze tuin, werkend aan een olieverfschilderij.

En op deze grote zwartwit foto zie je hem in zijn overall bij Philips Woning en Grondbedrijf, dit is alleen de afdeling Schilderen. Helemaal onderaan rechts, zittend, dat is Leo!

We hebben ons huis op het schilderen aangepast. De schuur is verbouwd, er is een extra raam in gezet en verwarming aangelegd zodat hij daar met olieverf kon schilderen en het doek ook kon drogen, anders kun je niet verder werken. Ik vond het gezellig daar en ging vaak bij hem zitten als hij werkte. Ik nam dan een handwerkje mee.

Leo werkte graag, was altijd bezig. Hij had een fijne

baan maar maakte ook wel eens vervelende dingen mee. Maar dat loste hij goed op, hoor. Er was dat verhaal van die dame aan de Boschdijk, enorm uit de hoogte, die op hem neerkeek. Ze wilde dat hij een klusje voor haar kwam doen. Hij moest binnen schilderen, zwart nog wel. Ze was zo arrogant, hij kreeg er geen koffie of niks. Hij nam de maten op, maakte keurig een prijs, en zei: "Ik kom volgende week terug. Zorg maar dat de kamer helemaal leeg is." En hij is lekker nooit meer teruggegaan, haha, zat ze daar met d'r lege kamer. Daar hebben we samen vaak stiekem om gelachen.

Ik woon alleen maar het is een fijn huis. Het Schuttersbosch is een fijne omgeving. Ik ga wel eens naar het kerkje, daar wordt eens in de week gekookt. Ze hebben me graag erbij, want ze zeggen dat het met mij altijd lachen is… ”

De Gereedschapsplanner

Lambert Stoffele, 77 jaar
Oude Oostenrijker aan de Heezerweg

'Niet alleen muziek verbindt, ook èrmoei….'. Dat was de conclusie van een lang en interessant gesprek met Lambert. Ik kom met hem in contact via Gerda Stoffele, zijn zus, die mij veel over de geschiedenis van het Schutersbosch vertelde. Hij woonde in zijn jeugd in Tivoli en vanaf 1987, aan de 'overkant' aan de Heezerweg, dus in Stratum. Een prachtige Oostenrijker, met een grote tuin, helemaal zelf aangelegd, verzekert Lambert me. Als ik naar huis ga krijg ik een doosje eitjes mee, die de kippen die dag hebben gelegd.

"Ik ben in Tivoli geboren en kom uit een fijn gezin met zes meisjes en twee jongens. Wij hadden het laatste huis van de wijk, Zebrastraat 20, tegenover de groenteman. Ik was het liefst met de honden op de hei, konijnen vangen. Of bezig met onze duiven of met mijn tamme kraai. Ik ging in Tivoli naar school, vlakbij de kerk op de Heezerweg. Toen trok het leren me helemaal nog niet.
Op een gegeven moment kwam er bij ons thuis een hulp. En toen móest ik wel naar school, ik herinner me dat ik rondjes om de tafel rende met haar achter me aan….Later kwam dat wel goed, hoor. Mijn vrienden zaten op de Ambachtschool in Valkenswaard, daar wilde ik ook naar toe maar ik werd afgewezen. Mijn vader ging toen naar de directeur van de Bedrijfsschool van Philips en die nam me aan voor de vakopleiding metaal. Ik kon gereedschapsmaker worden. Ik had veel precisie in mij. Ik werkte bij de radiobuizen. Daar zaten plaatjes in waar draadjes en diodes doorheen moesten. Ik zat bij de stansafdeling en maakte samen met een collega stempeltjes voor de onderdelen van de radiobuizen. Er was ook een matrijzenafdeling, daar werd met kunststof gespoten.
Ik ging twee jaar naar de avondschool en overdag werkte ik. Ik was twintig toen ik in Militaire Dienst moest. Daar kwam ik bij de luchtmacht. Daarna ging ik nog eens vijf jaar naar de avondschool. En toen nog naar het Gerlach Instituut, voor mijn algemene ontwikkeling want daar werd in de metaalopleiding weinig aan gedaan. Ik verdiende in het begin zeven gulden vijftig per week. Mijn moeder spaarde alles op zodat ik op een gegeven moment een bromfiets kon kopen.

Er was geen tv, geen computer. Muziek speelde een grote rol. Toen mijn vader vijfentwintig jaar bij Philips was kreeg hij een radio cadeau. Toen ik jarig was kreeg ik van mijn ouders een platenspeler. Ook in de kerk luisterde ik naar muziek. Wij waren een heel katholiek gezin. Ik ging altijd naar de hoogmis, mét honger, maar die was zo prachtig.'

Er werd erg op straat geleefd. Ons hekje voor het huis zat altijd vol. En als het heel warm was en heel gezellig, dan kwamen de stoelen buiten. Mijn vader is ooit nog geïnterviewd voor een radioprogramma van Omroep Brabant. Over de saamhorigheid in Tivoli, dat kwam volgens hem omdat iedereen er arm was, Niet alleen muziek verbroedert, ermoei ook. En nu zoveel jaar later word ik ook geïnterviewd over Tivoli en Schuttersbosch, bijzonder.

Wij gingen altijd op de boerderij in Riel verse melk halen en eieren. Ik heb nog een mooie foto van de boerin terwijl ze in de stromende regen over diezelfde weg naar de kerk liep. Er was alleen maar hei, Gijzenrooi bestond nog niet.

Op een gegeven moment maakte ik de planningen van de gereedschappen. Bij opdrachten had ik de eindverantwoording voor de levertijd. Er zaten orders van honderdvijftig duizend gulden bij, dan ging er wel eens ergens wat mis. Ik ging dan met de klant om de tafel om uitleg te geven en een nieuwe levertijd af te spreken. Soms moest ik ook bij de vaklieden aandringen op overwerk. De levertijd was heilig, daar werd in principe het hele proces op afgestemd. Ja daarin was Philips wél heel zakelijk hoor!'

Met eenenvijftig jaar kon ik al met pensioen. Philips had twee fondsen, een voor de functionarissen en een voor de beambten. Tijdens de reorganisatie onder Timmer moest bezuinigd worden en door privéomstandigheden was het voor mij wel goed om te stoppen. Je kreeg een PIZ-cursus (Pensioen In Zicht) in de Kapeller Put, een oud Klooster in Heeze. In 1987 ben ik op de Heezerweg komen wonen. Ik ben net als in mijn jeugd weer hele dagen buiten, ik steek veel energie in de tuin, en mijn kippen Ik heb een bordje in mijn tuin hangen, met daarop de tekst 'had ik de kans te kiezen uit een ander bestaan, dan zou ik opnieuw kiezen voor de plek niet ver hier vandaan'… ”

De Chefkok

Jan de Groot, 78 jaar
Oude Belg in de Eikvarenlaan

“Kijk, deze grote foto is van het Trompconcours, hier vooraan staat de dirigent, daarachter sta ik. Je kunt zien dat ik ervaren ben, ik schep op met twee lepels in een hand. Het banket was door ons verzorgd. Daar hadden we drie dagen met vier koks aan gewerkt. De tafels waren uitgezet met linnengoed op het toneel. Ik weet nog dat Emmy Verhey toen het concours won…”

Jan de Groot is de buurman van Miss Radio en was chef-kok bij Philips. Dat telde honderdzeventig bedrijfsrestaurants en tweeëndertig VIP-Rooms. Hij heeft een prachtige verzameling zwart-wit foto’s van de banketten die hij maakte. Zo prachtig, werkelijk te mooi om op te eten.

“Ik leerde het banketbakkersvak maar wilde eigenlijk kok worden. Ik begon bij Philips toen ik vijftien jaar was. Ik moest de hele dag aan een koekmachientje staan, maar ik wilde graag mooie hapjes maken, dat had ik geleerd als patissier. Ik naar baas Oudeboon. Hij zei

wat wil je dan? Ik zei, ik wil over tien jaar hier chef-kok zijn. Hij lachte, maar ik dacht dat dat in tien jaar te doen moest zijn…

Eerst leerde ik de koude keuken, werd saucier, haalde het slagersdiploma. Toen werd ik sous-chef en toen de chef-kok overleed nam ik zijn baan over. De koude keuken, brood en banket, groente, slagerij, poetsen, regelen, dat viel allemaal onder mij. De warme keuken viel onder de andere chef-kok.

Kijk, op deze foto staan alle vrouwen van de leden van de Raad van Bestuur. Zij kwamen naar de eerste video kijken in het Natlab. En wij hadden het buffet verzorgd. Voorop staat mevrouw Philips, met die witte hoed.

Bij Tromp was ik ook de huiskok. Ik kookte vaak als hij gasten had. Wist je dat hij een echte afstammeling is van Admiraal Tromp? Tromp was ook voorzitter van de Agglomeratieraad. Echt een aardige man, in de keuken lagen altijd sigaren en sigaretten klaar voor ons, en bonbons in de koelkast.

Philips zelf was heel hiërarchisch. Je had de arbeiders in de blauwe overalls, de bazen daarvan in de grijze stofjas, nog een treetje hoger had je de bruine jas, de Natlabmannen hadden een witte jas, en daarboven kwam de man in het pak. Ik stond een keer op de lift te wachten in mijn kokspak, ik had mijn hoge koksmuts niet op, en toen zei zo'n topper in pak: "Kokkie ga jij maar met de vrachtlift, de personeelslift is niet voor arbeiders". Tromp echter ging dwars door alle lagen heen. Toen Medical Systems geopend werd hadden we een buffet gemaakt van veertig meter lang, trapsgewijs ook nog. De minister was de eregast, hij kwam het nieuwe bedrijf openen. De koks stonden allemaal achter het buffet. Mijn bazen stonden allemaal in pak bij de ingang te wachten om handen te schudden. Daar komt Tromp binnen met de directeur en de minister. Hij loopt zo alle wachtenden voorbij, naar het buffet en roept naar mij; mijnheer de Groot, wat een prachtig buffet heb je gemaakt!

Ik werd daags daarna op het matje geroepen en mij werd gevraagd, wat is je relatie met Tromp? Ik zei, als je dat graag wil weten moet je Tromp maar even bellen. Ik heb er niets meer over gehoord maar kreeg een paar maanden later wel promotie… ”

De Grafisch Tekenaar

Gerard van Gennip, 77 jaar
Oude Oostenrijker in de Hazenloop

Via Gerda kom ik ook bij Gerard terecht. Als je nog mooie verhalen wil over het Schuttersbosch moet je bij Gerard van Gennip zijn, zegt zij. Hij heeft altijd de redactie van de Boschkrant gedaan én hij heeft bij Philips gewerkt, wat wil je nog meer?

Gerard is goed voorbereid als ik op een zonnige middag bij hem aanbel. Ik kreeg van Gerda al een stapel Boschkranten en hij heeft de kranten vanaf het allereerste begin. De eerste vierentwintig edities maakte hij zelf, ook de kaften tekende hij, steeds variërend op een thema en passend bij de inhoud of het seizoen. Hiermee wordt gelijk zijn achtergrond duidelijk, grafisch tekenaar.

“Vader werkte ook bij Philips. Daarom hadden wij al in 1952 televisie. Mijn vier broers gingen uit huis en emigreerden, ik was een nakomertje, en mijn moeder mistte het rumoer in huis. Daarom kregen ze van Philips een proeftelevisie. Dat was op zich al superleuk

natuurlijk, maar het werd ook weer druk. Het leek soms net een bioscoop bij ons thuis, dan zaten de mensen rijen dik….

Ik ging naar de ambachtsschool, daarna naar de OBAO en toen naar het N.O. (Nijverheids Onderwijs) om leraar te worden, maar die heb ik niet afgemaakt. Ik ging naar de Grafische School, Het ZAMOR, dat staat voor ZAterdag MORgen, nee ik verzin het niet. Op 16 augustus 1954 begon ik met werken, ik was vijftien. Heel even als bankwerker, maar al snel als gereedschapsmaker. Daarna ging ik in dienst bij de Marine, de Luchtvaart. Dat was een gouden tijd. Ik miste mijn broers ook heel erg, en nu had ik weer kameraden.

Ik ging weer terug naar Philips en kreeg weer een blauwe jas aan, van de gereedschapsmaker, de bankwerkers hadden een blauwe overal. Maar ik was niet geschikt voor handwerk, daarvoor was ik te creatief. Ik kwam op de tekenkamer Ontwikkeling Camerabuizen. Eigenlijk waren dat de witte jassen maar je mocht ook gewoon burgerkleding aan. Ik heb doorgeleerd tot mijn vijfendertigste. Aan de Vrije Academie (nu CKE) heb ik Engels geleerd, en technisch tekenen. Maar het artistieke trok mij vooral. De juffrouw van de koffiekar vroeg me eens of ik een felicitatiekaart zou willen maken? Ik maakte de kaart en dat ging rond, ik had al snel veel klandizie binnen Philips en was steeds meer grafisch bezig.

Ik werd een soort intern uitzendbureau, op mijn afdeling kreeg ik mensen die om verschillende redenen met hun eigen werk moesten stoppen, iemand met een hersenbloeding, iemand die verliefd werd op een directe collega, iemand met een burn-out. Ik kreeg van Philips een cursus om goed leiding te leren geven. Wij maakten er van alles, al het materiaal voor cursussen, seminars en vergaderingen. Bijvoorbeeld overheadplaten met teksten en tekeningen. Maar ook dia's, dan werkten we samen met de fototechnische dienst. De secretaresses kwamen met alle informatie en dan werkten wij het uit. Soms ging ik mee naar cursussen in het land en dan werkte ik later de rapporten uit.

Een geweldige baan, helaas werd onze afdeling opgedoekt toen de computer zijn intrede deed. Iedereen kreeg zijn ontslag in 1989 onder Timmer, maar ik niet, ik was multi-inzetbaar. Ik heb nog een aantal jaar het archief van de glasfabriek mee op gezet maar toen

ben ik ook gestopt, in 1991. Wat geweldig was, door Philips kreeg ik de kans om hier in het Schuttersbosch te wonen. Vanaf 1979 wonen we hier, voor ons woonde Dr. Geerling hier, Philips-arts en daarvoor Prof. Dr. Ir. Schalkwijk. Deze huizen zijn in 1948 gebouwd.

De familie Philips had in het verleden een stuk bosgrond gekocht dat gedeeltelijk in Stratum en gedeeltelijk in Geldrop lag. De bedoeling was dit eventueel later te gebruiken om Philips uit te kunnen breiden, net zoals in Acht, Waalre, Valkenswaard… Maar door de woningnood na de oorlog werd deze grond gebruikt om huizen op te bouwen. Deze huizen zijn allemaal gebouwd met de tuin op het zuiden. Twee jaar later werden er tweekappers gebouwd met de tuin allemaal op het noorden. Dit vind je nergens beschreven.

Weer zes jaar later volgden de houten bungalows die eigenlijk bedoeld waren voor de Belgische Congo, maar daar was toen oorlog. De Gemeenteraad van Eindhoven gaf met 'bloedend hart toestemming tot het bouwen van tweehonderdveertig lelijke bruine houten huizen'. Bezorgd vroeg men zich af wat er over twintig jaar van dit barakkenkamp met noodwoningen over zou zijn. Je kunt dit lezen in de Boschkrant 14 en 15. Nou, we zijn nu bijna zestig jaar verder, en ze staan er nog hoor… ”

De Elektronicus

Henk en Eeke van Weij Smedema
Toen: Oude Belg Jeneverbeslaan
Nu: Nieuwe Bungalow Rode Heikorstlaan

"Ik weet nog dat het een hele warme zomer was in 1957, vertelt Eeke. Ik droeg toen voor het eerst een korte broek, die had ik nog nooit gehad. We gingen verhuizen en waren aan het schoonmaken en inrichten. Ons nieuwe huis stond aan de Jeneverbeslaan nr. 11, dat stukje heet nu Heksenkruidlaan.

Het was een rijtje van vier huizen, die zijn nu allemaal weg. Goh, wat leuk om dit terug te zien, ik wist niet eens meer dat we hier foto's van hebben gemaakt." Ze struinen door de dia's en oude mapjes met negatieven verspreid over de tafel.

"We hebben daar negen jaar gewoond, met veel plezier. Maar we kregen vier kinderen en dat werd toch echt wat te krap. Dus verhuisden we naar een groter huis. Elf jaar geleden zijn we samen terug gekomen in het Schuttersbosch, nu in een nieuw huis aan de Rode Heikorstlaan. Heerlijk hoor.
Wij waren vroeger de eersten in het bos met een telefoon. Dat leverde nogal eens bijzondere situaties op." Henk vertelt: "Bij de papierfabriek van Philips had ik de leiding over een kleine elektronische werkplaats. Ik kreeg die telefoon omdat ik ook 's nachts kon worden opgeroepen bij calamiteiten. Op een keer belde mijn baas midden in de nacht op. Er was iets mis met de synchronisatie van de papierrollen. Hij zei, Henk, het loopt niet goed. Ik stelde wat vragen en zei hem door de telefoon wat hij moest doen om het te verhelpen. Toen hingen we op. Na een poosje, wéér de telefoon. En weer mijn baas, met verheugde

stem, het werkt Henk, zegt hij blij. En ik baalde en zei, bel je me daarvoor, ik sliep nét weer. Wie belt er nou toch om te zeggen dat iets wel werkt? En dan die buurman, die had zijn routine met opstaan 's ochtends helemaal op mij afgestemd. Als ik de deur van de schuur opende om mijn fiets te pakken dan hoorde hij dat, en dat was voor hem het teken om op te staan. Normaal begon ik om half acht, maar op een bepaalde ochtend was ik uit mijn bed gebeld en vertrok ik al om vijf uur. De buurman stond op, ontbeet en fietste weg en kwam er pas in de stad achter dat het nog héél vroeg was, haha."

"En toen die bloeddonor" vertelt Eeke "dat was eigenlijk helemaal niet zo leuk. Henk en onze oudste zoon lagen in het ziekenhuis voor een longontsteking en het knippen van de amandelen. Ik werd midden in de nacht gebeld. Het was de politie. Of ik een buurman wakker wilde maken die bloeddonor was. Er was een ongeluk gebeurd en hij zou zo worden opgehaald om bloed af te geven. Ik was niet blij om daar midden in de nacht naar toe te moeten maar toch ook opgelucht. Ik was zo geschrokken van de telefoon, ik dacht dat er iets helemaal mis zou zijn met man of kind in het ziekenhuis."

"Ja" zucht Henk "toen ik bij DSM vertrok om bij Philips te gaan werken werd ik wel gewaarschuwd, Je werkt niet alleen bij Philips, maar je woont in een huis van Philips, je gaat naar het Philips Ontspanningscentrum, je kinderen gaan naar de Philips school en naar Philips sportclubs, als je ziek wordt ga je naar de Philips dokter, maar helaas als je doodgaat ga je niet naar de Philipshemel. Je hele leven bestaat uit Philips."

Ze mijmeren verder en halen ondertussen negatieven uit kleine kartonnen boekjes, keurig voorzien van datum en gelegenheid.

"Ik weet nog wel" zegt Eeke "dat je van allerlei producten in de Philipswinkel maar één exemplaar mocht kopen, één radio, één televisie, één platenspeler. Je kreeg een kaart en daar werden alle aankopen op aangetekend. Je moest er je handtekening op zetten. Daarmee gaf je Philip gelijk het recht om eventueel je huis te doorzoeken of je niet toevallig meer spulletjes had gekocht. Je kreeg als Philipsmedewerker veertig procent korting dus op zich was die maatregel wel logisch om handel buiten de deur tegen te gaan. Maar toch, na verloop van tijd ging dat toch tegen staan. Ik weet nog dat we op een gegeven moment die kaart niet meer tekenden. Kijk op deze foto hier sta ik te strijken. Ik vraag me af of die regel ook voor strijkijzers gold, lacht ze, want huiselijke vlijt werd juist wel gewaardeerd… "

De Medewerkster Ziekenfonds

Joke Smit
Oude Belg in de Sporkenhoutlaan

Joke leer ik kennen via Piet Eiff. Zij woont hier ook al heel lang, en werkte bij het Ziekenfonds van Philips. Ook een belangrijk aspect lijkt me…

"Kijk, deze beeldjes kreeg ik toen het Philips Ziekenfonds in 1982 fuseerde met het EHZ en het AZEO. Deze drie gingen op in een nieuw ziekenfonds het RZEO. Alle medewerkers van het Philips Ziekenfonds kregen dit toen als aandenken. Het is van tin gemaakt, een lampenaansteker en een tandarts. Mooi he?

Het Philips Ziekenfonds zat in de Willemstraat en op Strijp. Tsja, dat was wat, ook als je in het Schuttersbosch woonde moest je helemaal naar Strijp, want daar zat de Philipsdokter. Ik was een gewone medewerkster, er staat hier op mijn getuigschrift boekhoudster maar dat komt omdat ik aan de boekhoudmachine werkte. En er was er maar een in het hele Schuttersbosch die bij het Ziekenfonds werkte, en dat was ik.

Dat was nog best toevallig. Ik had vroeger in Groningen waar ik vandaan kom, als zestienjarig meisje bij de PTT aan een boekhoudmachine gewerkt. Voor mijn man's werk verhuisden we naar Eindhoven. Ik ging, toen de kinderen groot waren, halve dagen bij Philips werken. Het ging om een tijdelijke baan, het noteren van codes van personeelskaarten op lijsten. Deze codes werden dan door anderen weer ingevoerd in de computer.

Op een gegeven moment zochten ze iemand voor de boekhoudmachine. Ik zei ja, dat kan ik wel, ik had dat immers jaren geleden al eens gedaan.
Maar toen ik die machine zag, schrok ik me te barsten. Deze was veel groter en moderner, daar had ik helemaal niet bij stilgestaan. Ik dacht, ik kan hier niets van. Maar het kwam goed hoor, iemand heeft me op de machine ingewerkt en ik heb tot aan mijn pensioen een leuke baan gehad. Als ik had geweten wat me te wachten stond, had ik vast nee gezegd, en dan was mijn werk na die tijdelijke baan opgehouden. Zo kan een balletje rollen, ja. Hier is nog een mooi document, het octrooi

op de groeftasters en snijders voor platenspelers, dat was het werk van mijn man. En kijk, ons huurcontract in het Schuttersbosch. Dat besloeg toen maar een klein stukje papier.

Na de fusie ben ik meegegaan naar het nieuwe Ziekenfonds, langs het spoor aan de overkant van de Mathildelaan. Ik moest er codes invoeren in de computer. Alles wat te maken had met huisartsen, fysio, apotheek en keuringen had een vaste code, ik weet nog dat een doktersbezoek code 113 had, en bijvoorbeeld de apotheek had 123-3. Gek, na al die jaren zit dit nog steeds in mijn geheugen. Ook als medewerkers naar het buitenland gingen, kwamen ze bij ons, ze werden dan eerst gekeurd. Philips was heel betrokken. Als je een kindje kreeg, dan kreeg je een cadeau, als je ziek was, kwam er Philips-personeel je huishouden doen.

Nog een leuke anekdote, ik weet nog dat er een keer een mevrouw kwam die vertelde dat ze dringend een nieuw korset nodig had. “Kijk maar” zei ze, en tilde zo haar jurk omhoog. Pfoe, dat was toch een beetje schrikken hoor. Ik heb het goed gehad bij Philips. Ik heb met veel plezier tot aan mijn vijfenzestigste fulltime gewerkt, in 1994 ging ik met pensioen. En nu geniet ik heerlijk van het leven in het Schuttersbosch.”

De Telefoniste

Tonnie van Tongeren, 64 jaar
Nieuwe Bungalow aan het Buntveld

Tonnie komt 't Schutterke binnen met de vraag of zij met haar familie hier de jaarlijkse familiedag mag vieren. Ze hebben allemaal bij Philips gewerkt en het lijkt haar de ultieme plek om herinneringen op te halen. Ik vraag natuurlijk verder….

"Mijn vader werkte bij Philips Nederland. Hij begon als timmerman en werkte uiteindelijk bij de tentoonstellingsdienst. Hij ging naar beurzen en maakte daar de stands voor Philips. We stikten thuis van de planten weet ik nog, die waren dan gebruikt voor de inrichting van de stand. Daarna waren ze overbodig en dan nam hij ze mee naar huis, zelfs hele bomen!

We zijn met zeven kinderen en allemaal behalve de jongste hebben een Philipsverleden. Mijn oudste broer Hein was Ingenieur op het Natlab, ons Francien werkte bij Personeelszaken, Riekie en Hanneke op de ponskamer. Jackie was instrumentenmaker bij Metaal

en ik werkte bij de telefooncentrale. En onze jongste, Monique werkte indirect ook voor Philips, zij verzorgde er de bloemen.

Ik had eigenlijk bij de telefooncentrale van de Technische Hogeschool gesolliciteerd en was daar zelfs aangenomen maar mijn vader wilde liever dat ik bij Philips ging werken. Dat was een goede keus hoor, want je werkte er zes uur en kreeg er acht uitbetaald. Dat was een compensatie voor het werken in de weekends.
Deze eerste foto is gemaakt op de Gagelstraat , daar ben ik begonnen. Ik was negentien en werd eerst ingeleerd. Je kreeg een 'moeder' en als je heel slim was mocht je na zes weken los. Maar je moest eerst het telefoonboek

van alle Philipsvestigingen uit je hoofd leren. Belgie en Duitsland waren automatische verbindingen maar de rest moest aangevraagd worden. In de jaren tachtig waren er uiteindelijk 23.000 abonnees.

Je had inkomende post, dan zei je: Goedemorgen. En je had aanvragen, dan zei je alleen: Centrale. Ik noteerde de vraag, gaf het nummer aan mijn collega, zij belde dan het nummer en belde de aanvrager terug. Ik zei zo vaak hetzelfde dat ik bij het openen van de deur zelfs: Centrale! zei, haha.

We werden ook wel eens baldadig. Toen het een keer heel warm was zeiden we: "Wegens hittegolf gesloten." Een aanvrager belde prompt de cheffin: "Weet jij er iets van de centrale gesloten is?" Zij in de stress, belde toen zelf en kreeg natuurlijk hetzelfde te horen. Zoveel plezier als we hebben gehad. Later verhuisden we naar de Emmastraat, het E-complex. Wij zaten achter Personeelszaken en de Apotheek. Deze foto is genomen op de Emmasingel. We begonnen met vijfenveertig telefonistes maar de afdeling werd steeds kleiner. Vijftien jaar geleden werd de centrale verkocht aan KPN, toen moesten we dus weg bij Philips, maar ik moest de telefoon wel blijven opnemen met: Goedemorgen met Philips… We gingen naar de Beemdstraat, later naar TQ III op de Beukenlaan tegenover het Klokgebouw. Een vreselijke plek, het gebouw stond leeg en er waren afwerkplekken. Gelukkig verhuisden we weer, dit keer naar het Flightforum. Daar zit de centrale nu nog. Er zijn nog vijf collega's van het eerste uur over. Zij werken nog exclusief voor Philips, hebben er wel allerlei administratieve taken bijgekregen maar behandelen nog steeds de inkomende gesprekken."

Wiecher, de verloofde van Tonnie, vertelt: "De centrale die je hier ziet op de foto is de opvolger van de NEA en die was nog van Siemens. In 1984 kwam ik een nieuwe telefooncentrale testen, de EBX 8000, speciaal ontwikkeld door en voor Philips. Ik kwam uit Hilversum en was systeemtester voor de regio Zuid. Telefooncentrales werden overal in het land geplaatst en KPN bepaalde in eerste instantie de keuze voor een Ericson of een Philips. Ik ontmoette daar Tonnie, we waren allebei net gescheiden en waren heel voorzichtig. In 1989 spraken we voor het eerst af en inmiddels zijn we zevenentwintig jaar samen. En sinds dertien jaar heel gelukkig in het Schuttersbosch. "

De Keurster

Nellie Derkx, 70 jaar
Oude Belg in de Wegedoornlaan

Nellie belt me op om een afspraak te maken, ze heeft gehoord dat ik verhalen zoek over Philips. Ik word hartelijk ontvangen in hun huisje helemaal aan het begin van het bos.

"We waren nog heel jong toen we elkaar leerden kennen. We zagen elkaar door het raam en zwaaiden stiekem naar elkaar. Ik vanuit het Natlab en Wim vanaf de andere kant van de straat bij de Machinefabriek. We durfden elkaar niet aan te spreken, een collega van Wim heeft contact gelegd, hij belde gewoon naar het Natlab. Toen hebben we een keer afgesproken. Zo is het begonnen en nu zijn we nog steeds heel gelukkig met elkaar…

We waren met elf kinderen thuis. Ik moest naar de huishoudschool maar wilde helemaal niet, want ik kon goed leren. Moeder zei, als de oudste niet mag leren, dan jij ook niet. Ik moest naar Philips maar ik wilde persé niet naar de fabriek. Ik kwam op het Natlab terecht en deed daar de interne opleiding voor de materiaaldienst.
Alle producten van toeleveranciers moesten gekeurd worden; papier, draad, staal, kunststof, rubber, mica. Ik deed de kunststoffen.
Daavoor moest je steekproeven nemen, keuren of de proef goed was, een rapport opmaken en bij de baas inleveren. De afdeling werd opgeheven omdat de specifieke groepen zelf gingen keuren. Toen ben ik een coupeuse opleiding gaan doen. Moeder was des duivels, het geld werd van mijn loon ingehouden, maar ze heeft het gelukkig niet teruggedraaid….
Vroeger had Philips voor het hoger personeel ook mooie vakantiehuisjes. Ik kan me nog herinneren dat wij met de auto volgepakt naar Spanje reden. Tsja, wat had Philips niet in huis, zelfs de vakantie was goed geregeld. Sinds tweeëntwintig jaar wonen we hier heel gelukkig in het bos maar we staan op het punt toch naar een appartement over te gaan. Wel na lang aarzelen hoor! "

De Draaier

Wim Derkx, 73 jaar
Oude Belg in de Wegedoornlaan

Enkele maanden later spreek ik ook Wim Derkx. Hij had nog ergens een map vol foto's van verschillende machines. Als hij die terugvond, wilde hij ook graag zijn verhaal doen. De map kwam gelukkig boven water en daarmee een prachtig inkijkje in de enorme hoeveelheid machines die Philips heeft gemaakt.

"Ik was twaalf jaar toen ik naar de JNO, de Jongens Nijverheids Opleiding van Philips ging. Je leerde daar alle machines kennen. En je leerde het ambacht: draaien, smeden, schaven, frezen… Uiteindelijk werd ik draaier, eerst bij de Projectorenwerkplaats op Strijp I, later bij TX op Strijp II.

Je werkte met verschillend materiaal, chroom-nikkelstaal, gietijzer, automatenstaal, gereedschapsstaal maar ook met kunststof; nylon bijvoorbeeld. Je draaide het materiaal tot een ronde schijf, daarna ging deze dan naar de freesafdeling. Ik werkte aan een M2-draaibank, deze is middelgroot. Een instrumentendraaibank is voor het fijne werk en een carrousel draaibank is juist heel groot, deze staat rechtop. Ik weet nog dat je niet mocht zitten, je moest altijd staan van de chef. Ik heb lang duigen voor branders gemaakt, dat was moeilijk werk. Het materiaal was niet makkelijk en je moest tot op de duizendste millimeter nauwkeurig werken, nergens mocht een braampje zitten.

De chef nam ons mee naar de fabriek in Lommel om te laten zien waar die duigen precies voor waren. De duigen zaten in een mal in een heel grote machine waarmee met een druppel vloeibaar glas de ballonnetjes voor gloeilampen werden gemaakt. De duigen moesten vlijmscherp zijn en echt exact de goede afmeting hebben. In de mal van de duigen moesten hele kleine gaatjes komen, ook weer op een duizendste millimeter nauwkeurig. Ik vond het een uitdaging dit werk te doen. Dat kon je ook niet zomaar, het bleef handwerk. Je moest routine hebben, dus het heel veel doen om het echt goed te krijgen. Ik heb meer dan 40.000 duigen gemaakt en om dat te vieren voor die gelegenheid twee vergulde

duigen op een sokkeltje gekregen. Ik maak er een foto van voor je. Ik herinner me nog mijn verbazing in Lommel dat de ballonnetjes op een transportband vielen en daarna van twee - drie meter hoog in een grote bak werden opgevangen. En geen enkel lampje ging stuk! Dat kwam omdat 'vers' glas nog heel flexibel is. Een dag later zou dit al niet meer kunnen, hoe ouder glas wordt hoe breekbaarder.

We waren in de hoogtijdagen met vierhonderdvijfentwintig man personeel op TX. Er werden veel verschillende soorten machines gemaakt. Die werden dan bij ons in elkaar gezet en getest. Ook de klant kwam kijken of de machine goed liep, daarna werd de machine weer uit elkaar gehaald en in onderdelen vervoerd naar de plaats van bestemming.
We maakten onderdelen voor televisiemachines, voor gilettemachines maar bijvoorbeeld ook voor defensie. Voor de JSF hebben we gewerkt. Dan stonden we achter schermen zodat niemand zag waar je mee bezig was. Vooraf werd je in de kantine bij elkaar geroepen en kreeg je instructies wat je wel en niet mocht vertellen. De onderdelen werden op een andere plek in elkaar gezet, zodat je zelf ook niet precies wist wat je aan het maken was. Allemaal in het grootste geheim. De diversiteit was enorm. We maakten ook de chipsmachine van Procter and Gamble, je weet wel Pringles. En bijvoorbeeld de Inphusionmachine, deze deed niets anders dan de draadjes aan het papiertje maken waarmee theezakjes worden gehecht. Kijk, die machine heb ik ook gefotografeerd. Of de coatingmachine, deze werd gebruikt voor videobanden. Soms waren de machines zo groot dat ik op een verhoging moest gaan staan om ze er helemaal op te krijgen. Philips had een eigen fotodienst en ik was eigenlijk de enige fotograaf binnen de Machinefabriek. Ik maakte foto's van machines maar ook foto's voor jubilarissen.

Ik heb eenenveertig jaar bij Philips gewerkt, met veel plezier en dankbaar dat ik een prachtig vak heb geleerd van een baas met heel veel kennis. ”

De buren van het Schutterke

Buurvrouw Riet
Nieuwe Bungalow aan het Rendierveld

Met mijn overbuurvrouw Riet had ik al regelmatig een praatje gemaakt. Op een dag komt haar broer 't Schutterke binnen. Hij en Riet hadden het erover gehad, de tekeningen van vader, die wilden ze graag aan het museum schenken. Thuis stonden ze te verstoffen en in 't Schutterke zouden misschien wel mensen komen die de tekeningen graag wilden zien.

"Onze vader heeft deze tekeningen gemaakt op de Ambachtsschool in Amsterdam. Daar woonde zijn familie ook. Op de tekeningen staan onderdelen van machines, tot in de kleinste details, volledig met de hand getekend. Ik denk dat hij door Philips is geheadhunt, niet alleen omdat hij goed was, maar ook omdat hij katholiek was. Het was nodig om wat tegenwicht te bieden tegen al die protestanten die uit het noorden bij Philips kwamen. Onze vader, Nic Roovers, heeft samen met een compagnon, de heer Lap, de Bedrijfsschool van Philips opgezet. Vader deed het technische gedeelte en de werkplaats, Lap deed de theorie. Ze hadden wel veertig werkmeesters op het gebied van frezen, boren, instrumenten maken, glasblazen, smeden, loodgieten, wat je maar kan bedenken. Maar ze gaven zelf ook les, vol passie, echte vakmensen. En ik weet niet hoeveel mensen er wel les hebben gehad…"

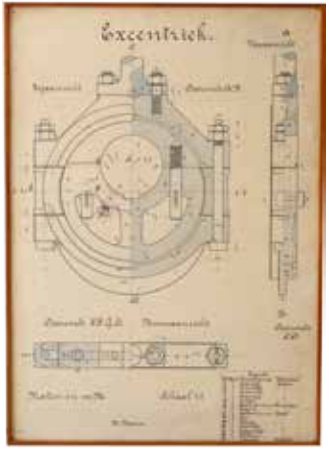

Buurvrouw Paula
Oude Belg aan het Rendierveld

Paula komt spontaan binnen om even kennis te maken. Ze heeft lang grijs haar in een staart, een kordate blik en een prachtig verhaal.

"We wonen hier in het bos vanwege mijn man. Ik was verpleegster en leerde hem als jong meisje kennen in het ziekenhuis. Daar werd hij binnengebracht met een dwarslaesie na een zwaar ongeluk. Hij leerde voor

stuurman op zee. Toen ik eenmaal zes weken intensief voor hem gezorgd had waren we verliefd. Ja zo kan dat gaan. Ik ken hem niet anders dan in een rolstoel en het is goed zo. We zijn gelukkig hier in het bos, wandelen elke dag en genieten van de omgeving.”

Buurvrouw Trix
Oude Belg aan het Rendierveld

Ook Trix heeft een mooi verhaal en tegelijk een memorabel historisch feit.
“Ik werkte bij Philips en heel erg naar mijn zin. Toen ik ging trouwen zei mijn baas dat ik moest stoppen met werken, dat was is in die tijd gebruikelijk. Ik vond dat niet nodig. Want, zei ik, mijn man komt bij mijn familie inwonen, we hebben nog geen eigen huis, dus ik krijg voorlopig nog geen eigen huishouden. En kinderen komen er voorlopig ook niet want hij mag niet bij mij op de kamer. Dus eigenlijk verandert er niets, ik ga alleen maar trouwen. En mijn baas was het daarmee eens.

En zo werd ik de eerste vrouw bij Philips die doorwerkte na haar huwelijk. Toen ik eenmaal een eigen huis kreeg, werd er eigenlijk niet meer over gepraat. Ik ben heel even thuis geweest maar als snel weer gaan werken en ben dat veertig jaar met veel plezier blijven doen. Kijk, hier heb je de bouwtekeningen van vroeger van ons huis. Is het iets voor je museum? De indeling van het huis is wel gespiegeld maar je kunt zo toch goed zien hoe het vroeger was…”

Buurvrouw Jo
Oude Belg aan het Rendierveld

Tom en Jo vertellen als ze op bezoek komen bij ’t Schutterke dat ze nog een hele leuke foto hebben van het bonnen tellen bij de Etos. We maken een afspraak, natuurlijk, en ik ben bijna ontroerd als ik hun huis binnenkom. Dit zou ook een museum kunnen zijn, vol kunstig gemaakte poppen, poppenhuizen, quilts, zorgvuldig gemaakt en met zoveel liefde tentoongesteld. Helaas overlijdt Tom voordat hij zijn verhaal in dit boekje kan inzien.

“We wonen hier sinds eind oktober 1993. We hebben geluk gehad want vanaf 1 januari 1994 werden de huisjes afgebroken als de huurders vertrokken. Alles hier hebben we zelf gedaan. Het hek- en straatwerk komt allemaal van omliggende huisjes van mensen die toen net verbouwden of vertrokken.

Kijk hier is de foto die ik je wil laten zien, hij stond

in de krant. Het is op de zolder, boven de Bakkerij op de hoek Glaslaan, Lijsterbeslaan. Achterin rechts dat ben ik. Ik werkte als kantoorbediende bij de planning van het Productiebureau Metaalwaren op Strijp S, het SEF-gebouw. De eerste drie weken van elk jaar werd er 'telwerk' gedaan. Daar kon je je voor opgeven. Meisjes van allerlei verschillende afdelingen werden dan verzameld om de bonnen van de Etos te tellen.

De Etos was opgezet om tegenwicht te bieden aan de winkeliers. Elke keer als Philips loonsverhogingen doorvoerde werden dezelfde nacht de prijzen in de winkels verhoogd. Om medewerkers toch te laten genieten van het extra geld ging Philips dus ook eigen winkels beheren. Etos verkocht kruideniers- en drogisterijwaren, vlees, brood en kolen. Medewerkers van Philips die daar kochten, spaarden hun bonnen op. Zij telden zelf het totaalbedrag op en wij moesten dat narekenen. Over het totaal van het bestede bedrag werd dan een bepaald percentage uitgekeerd, je deelde ook nog eens in de winst.

Een mooi initiatief van Philips maar wel een heel gesjouw hoor. Ik moest mijn eigen telmachine van kantoor meenemen. Die moest dus helemaal naar beneden, dan vervoerd worden met de auto en dan weer naar boven getild bij de bakkerij. En dat gold voor alle meisjes van het telwerk. Maar het was leuk en gezellig werk om te doen. Wat ook gezellig was waren de contactavonden die de Etos organiseerde. Dat was vaak in de kantine van de Beukenlaan. Eerst variété, later ook contactavonden Nieuwe Stijl, dan werd er gekiend. Er waren heel veel prijzen te winnen. Je kon kiezen voor een prijs of voor een extra kienkaart, dan maakte je kans op een auto! ”

Vakantie in het Schuttersbosch

De heer en mevrouw van Werkhoven uit Papendrecht

In maart 2016 stappen meneer en mevrouw van Werkhoven bij 't Schutterke binnen. Ze vertellen spontaan over de heerlijke tijd die zij hier hebben gehad, ook al hebben ze nooit officieel aan het Rendierveld gewoond.

"Ik was militair en gelegerd in Oirschot. Ik was met Kerst paraat en moest in de kazerne blijven. Het militair tehuis had echter geregeld dat vrouwen en verloofdes mochten overkomen. Die verbleven dan in gastgezinnen. De familie van de Wal was zo'n gastgezin. Mijn vrouw, toen mijn vriendin, logeerde bij de familie van de Wal en ik ging daar op bezoek. Ook toen mijn verloofde alweer terug naar huis was, ging ik er vaak een bakkie koffie drinken. We werden vrienden. Hun kinderen waren acht en tien jaar toen wij hen leerden kennen.

Later ging de zoon in Frankrijk werken. Rienk en Lenie van de Wal gingen daar de hele zomer naar toe met de stacaravan. En wij mochten dan in dit huisje logeren aan het Rendierveld. Ik werkte veel in de tuin, wat een heerlijke tuin, en we deden hier veel leuke contacten op. Een keer waren we ons vergeten te melden bij de buren. Wij waren al binnen en zij hadden de politie gebeld, werden we toch aangezien voor krakers!

Juist door die vakanties verwaterde het contact wat. Maar toen onze dochter trouwde, verhuisde zij naar Eindhoven, want je raadt het al, haar man werkt bij Philips. Sindsdien hebben we weer meer contact. We hebben inmiddels twee kleinkinderen die we vaak bezoeken in Eindhoven. Onze dochter gaat regelmatig met de kleinkinderen naar de van de Wals, zij zijn dol op ze. Je moet maar snel eens naar hen toe, ze wonen nu in het Vonderhof…"

Ik maak een afspraak met hen. Een bijzonder moment in mijn onderzoek. De dag dat ik vorig jaar de sleutel kreeg en mijn leven aan het Rendierveld begon, die dag sloten zij hun leven hier af. Een leven met veel mooie herinneringen. Ook veel verdriet en pijn.

’t Schutterke

Lenie en Rienk van de Wal, 86 en 95 jaar
Oude Belg aan het Rendierveld

Ik heb al meer dan een jaar de sleutel van hun huisje. Het is nu een verhalenmuseum. Er is verbouwd, er hangen foto’s aan de muren met daarbij citaten van verhalen uit het Schuttersbosch. Maar hún verhaal heb ik nog niet mogen horen. Het ligt gevoelig. Ze zijn er nog niet aan toe. Maar nadat hun vrienden bij ’t Schutterke op bezoek zijn geweest maken we toch een afspraak in hun nieuwe appartement in het Vonderhof in Eindhoven.

“Mijn broer werkte bij Philips en zat in de kost bij de ouders van Lenie, vertelt Rienk. Toen hij ging trouwen nodigde hij Lenie ook uit voor het feest. Ik kreeg verlof voor de bruiloft en zag daar tot mijn verbazing een prachtig ‘loslopend’ meisje. We zijn getrouwd in 1951, nu dus vijfenzestig jaar!

We kenden elkaar zes weken toen ik voor drie jaar naar Indië ging. Ik was Korporaal OVW – oorlogsvrijwilliger. We hebben die jaren veel naar elkaar geschreven en elkaar beter leren kennen. Lenie heeft al die tijd op me gewacht. Toen ik ging had ik niets anders dan een plunjezak. Toen ik terugkwam nam ik een kist mee, Ja de kist die jij onder de grond vond in ’t Schutterke.

Ik had rijst mee teruggenomen en peperkorrels, dat had je toen in Nederland niet vanwege de oorlog. Op de kist staat in rode verf een nummer: 300921001. Haha, dat weet ik nog zo goed omdat het gewoon mijn geboortedatum is. In die kist bewaarde ik later altijd belangrijke papieren als we lang op vakantie gingen. De kist ging onder het luik in de kast en bleef zo mooi verstopt en keurig droog. Maar de kist is dus wel vergeten toen wij gingen verhuizen.

Wij gingen in 1969 op het Rendierveld wonen, we waren toen het derde paar. Een prachtig huisje,

maar toen de kinderen groter werden, wel wat klein. Onze dochter Christine sliep boven, daar heb ik een kamertje getimmerd. Toen ik vijftig was, werd ik invalide verklaard, door mijn heup en hart, en kwam ik thuis. Daarvoor zat ik altijd op de baan, als Servicetechnieker voor de storingsdienst van Philips. "Ja" vult Lenie aan, "als om zes uur 's avonds de telefoon ging, dan wisten we het al: Ah, papa komt niet thuis. Ik was wel veel alleen."

Rienk: "Ik weet nog dat ze de hele keuken had geverfd, als verrassing. Ze dacht dat ik een paar dagen weg zou zijn en toen kwam ik ineens vroeg thuis. Ze werd gewoon boos en zei, wat doe jij nou hier??? En ik dacht mijn vrouw blij te maken, kan het gekker, haha."

Lenie: "Toen Rienk thuis kwam, konden we lang op vakantie. Dat deden we graag. Dan gingen we met de caravan naar de kinderen in Frankrijk en bleven de hele zomer. Onze vrienden van Werkhoven pasten dan op ons huis. Dat was voor hun weer een heerlijke vakantie hier in het bos. Onze zoon is overleden, en onze schoonzoon ook, hij overleed op onze trouwdag. Zoveel verdriet in een gezin. Maar we zijn erg gelukkig met de aanstaande geboorte van ons achterkleinkind. Pieter was op 30 maart jarig en nu is zijn dochter Loes uitgerekend op 30 maart. Kan het mooier.

We zijn met veel pijn na negenenveertig jaar hier weggegaan. Lenie: Ik lag al met een nierbekkenontsteking in het ziekenhuis en Rienk was toen zo hard gevallen en werd toen ook opgenomen. Het kon zo niet verder, we konden niet langer thuis blijven en moesten wel de stap naar Vonderhof maken. En hoe fijn we het hier inmiddels ook hebben, het deed ons veel verdriet. We willen wel graag een keer bij je komen kijken hoor in 't Schutterke, maar nu nog niet. Maar de kist mag bij jou blijven staan, een stukje van ons blijft dan toch in het Schuttersbosch… "

De privéchauffeur

Sjaak Klok, 86 jaar
Oude Belg aan de Wegedoornlaan

Sjaak komt binnenwandelen met een stapel papieren, foto's en herinneringen. Hij heeft via via gehoord dat ik verhalen over Philips verzamel. Hij had een prachtbaan als chauffeur en vraagt of zijn verhaal geschikt is om om op te nemen in mijn boek?

"Ik heb verschillende keren bij Philips gewerkt. Eerst op de Emmasingel op 't bedrijf, later bij Philips Post op VH achter Philips Nederland, wat nu afgebroken is, op de Pieter Zeemanstraat. We zaten daar in de kelder en vergaarden de post die naar het buitenland moest en aangetekende stukken en dergelijke.

De brieven werden gesorteerd in een ronde bak met de namen van de steden erop. Met een machine bundelde je de post per stad, de bundels gingen in postzakken en die brachten we naar het station. De loonstroken van alle werknemers verzorgden wij ook en een keer per maand moest je ook de salarissen wegbrengen.

Ik ging weg bij de Post vanwege de tweeploegendiensten. Daar kon ik niet goed tegen. En toen werd ik chauffeur van Van Riemsdijk. Dat was een enerverende baan en ik heb het ontzettend graag gedaan. Ik ging met m'n zestig jaar weg maar eigenlijk zou ik op mijn knieën terug willen kruipen naar die tijd.

Voordat je werd aangenomen, werd je eerst helemaal gescreend. Je was natuurlijk dicht bij de familie. We woonden ook in de villa. Ken je 'm? Als je van Aalst naar Valkenswaard rijdt, ga je bij het cafeetje linksaf, de bossen in, daar stond de witte villa van Van Riemsdijk.

Kijk deze foto, in de linkervleugel woonde ik met mijn gezin. Ik bracht 's ochtends het ontbijt bij de familie. Alles stond klaar in de keuken, ik hoefde het

alleen maar neer te zetten hoor, en haalde de krant. Ik heb er Claus wel eens gezien, met een van zijn zoons, dan kwamen ze golfen. En Lubbers, en Andriessen. We reden ook vaak naar Drakensteyn, naar het Koninklijk Huis. En vaak naar Brussel. Maar ik was ook heel veel op pad met mevrouw van Riemsdijk. Zij was voorzitster van het Rode Kruis; ik bracht haar altijd naar de boottochten die het Rode Kruis organiseerde voor mensen die praktisch nooit weggingen. Dan bracht ik haar naar 's-Hertogenbosch waar ze opstapte en haalde haar aan het einde van de dag weer op in Utrecht of Alkmaar.

Soms was ze in het huis in Domburg bij de koninklijke familie op bezoek. Dan vloog ik met de helikopter naar de Vitrite fabrieken van Philips in Middelburg. Pakte daar de auto, haalde mevrouw op en bracht haar weer veilig thuis. Philips had ook een eigen vliegdienst. Daar vloog de Raad van Bestuur mee, en ook hun vrouwen. Maar toen Timmer kwam was dat snel afgelopen hoor.

Het koninklijk huis kwam vaak bij Van Riemsdijk op bezoek. De beveiliging en de chauffeurs en zo kregen dan bij ons goed te eten maar als wij naar Drakensteyn gingen kreeg je alleen een glaasje limonade. Kijk hier nog een foto in de keuken van de Gagelhof. Ik moest helpen bedienen. Die andere man is de chauffeur van Otten. Die moest ook helpen. Als zij vakantie hadden, hadden wij het ook. Het was een bijzonder leven en ik was erg op hen gesteld. Toen we ons veertigjarig huwelijksfeest vierden kwamen ze ook bij ons op het feest. In 1990 ben ik gestopt. Ik was zestig. Ik heb toen gevraagd of we hier in het Schuttersbosch mochten wonen. Ik weet dat de naam van Van Riemsdijk gevallen is, dat hielp geloof ik wel om deze wens in te willigen. Ik heb zoveel mooie herinneringen. Het was een prachtige baan. ”

Niets met Philips

Carin Clevers, 60 jaar
Oude Belg aan het Rendierveld

"Wij hadden niets met Philips, maar woonden toch in het Schuttersbosch." Dat vertelt Carin Clevers een beetje verbaasd als ik haar ontmoet op de nieuwjaarsreceptie van de BBS, die dit jaar voor het eerst wordt gehouden in 't Schutterke. "Mijn broertje was een jaar en ik net geboren. Mijn ouders woonden in bij de ouders van mijn vader, op 't Stratumseind, naast Pom Lei, die goede Chinees.

Mijn vader was zakenman. Hij is van de wijn in de was gegaan, van Verbunt naar Nedlin. Hij werkte voor ziekenhuizen en grote bedrijven, was altijd laat thuis herinner ik me. En we wilden heel groot in het bos wonen. Dat is gelukt, er was ook een gedeelte gewoon vrij voor verhuur aan mensen buiten Philips, dus het was toch geen vriendjespolitiek ofzo.
Ik denk dat mijn broer het vriendje was van Maarten van der Loo, de zoon van Joke die onder het draad doorkroop. Wij hadden als een van de eersten televisie in het bos. Mijn vader werkte dan wel niet bij Philips, maar kocht er wel alles, haha. We hadden het goed maar konden ook goed delen. We hadden ook een auto, een grote Ford, en ik weet nog dat ik op schoot van papa mocht meerijden.

We woonden hier tot mijn negentiende. Toen gingen we naar de Roosten waar we zelf gingen bouwen. En ik werd toen directiesecretaresse, bij DAF weliswaar, haha. Maar ik heb vakantiewerk gedaan bij het POC, in het Philips Wonderland en later heb ik wel met een omweg voor Philips gewerkt; via een uitzendbureau ben ik drie jaar hoofd receptie geweest van CDS, Creative Display Solutions. En ik had nog iets met Philips.
Mijn man was de zoon van de vi-

ce-president van Philips tijdens Frits. Het kwam wel heel dichtbij, het bedrijf. Ik heb prachtige herinneringen aan het bos. We gingen altijd schaatsen op het Kanunnikensven, mijn broer ging er altijd vissen. De jamboree werd er gehouden van de padvinders, er werden vlotten gebouwd van boomstammetjes, eieren gebakken op stenen, geslapen in tenten… het was een gouden plek voor iedereen! ”

De Computerprogrammeur

Dinie Dalmeijer, 70 jaar
Oude Belg aan het Rendierveld

Dinie komt ‘t Schutterke binnen. Ze geeft me een paar prachtige boeken voor de boekenkast cadeau. Ze woont iets verderop, alleen sinds ze weduwe is geworden. Een prachtig huisje, mooi ingericht, heel verfijnd en smaakvol, ontdek ik als ik later naar haar toega voor een interview.

Ze vertelt over Piet, haar man, die in 1957 naar Eindhoven kwam. “Hij was wees en ging op pension. In het begin werkte hij bij Elcoma, op het fabriekskantoor. Het bestuur zat op de Emmasingel, dat heette kantoor-kantoor. Hij werd groepsleider bij Condensatoren op de Hurksestraat. In de jaren zestig werd er geautomatiseerd. Dat interesseerde hem erg. Hij ging voor computerprogrammeur leren bij de Fontys en bij de TU. Kijk op deze foto, daarachter zit Piet, en wat je ziet, dat hoort allemaal bij één computer. In Zwolle en Roermond waren onderafdelingen van Elcoma gevestigd en daar ging hij ook naar toe om te automatiseren, later met een heel team van mensen.

We leerden elkaar kennen toen ik op kamers zat. Hij bracht zijn overhemden altijd naar mevrouw Vedenturf op de Kleine Berg. En zij verhuurde ook kamers, waarvan ik er dus een had... We hebben daar één jaar gewoond en kregen toen een bungalow in de Lochemstraat aan het

einde van de Koenraadlaan, waar achter de kolenopslag van de Etos was. Dat waren ook houten huisjes, en ook tijdelijke woningen. De bulldozer stond toen bij wijze van spreken al klaar om te slopen maar ze zijn pas tien jaar geleden afgebroken. Later kregen we dit huis, ook vanwege mijn handicap. We hebben veel in het huis geïnvesteerd om het helemaal naar onze zin te maken.

Ik mocht vroeger van thuis niet doorleren. Vanwege mijn handicap kon ik niet naar de fabriek en ik kon ook niet werken als poetsvrouw. Ik ging naar de ULO en wilde onderwijzeres worden, maar dat kon ook al niet vanwege het vele staan. Toen ben ik op de Administratie bij Philips gaan werken. Vader werkte ook bij Philips, als arbeider op de Emmasingel. Ik heb Philips als heel sociaal leren kennen, de beugel voor mijn been en alle behandelingen werden uit de pot Voorzieningen betaald.

Maar toen ik er langer werkte kwam ik toch dingen tegen die ik niet rechtvaardig vond. Dat had vooral te maken met de hiërarchie. Ik moest wijken voor de carrière van een ander. Uiteindelijk kwam ik bij Grondmij op de Kleine Berg; een klein bedrijf met twee dames en achttien heren. Wij dames waren daar secretaresse en gastvrouw en werden werkelijk op handen gedragen. De sfeer was erg bijzonder. De baas deed gewoon mee met kaartspelen tussen de middag, iedereen was gewoon gelijk.

We hebben hier heerlijk in het Schuttersbosch gewoond. Nu nog is het heerlijk ook al ben ik sinds een aantal jaar weduwe. Ik doe vrijwilligerswerk bij de Witte Raaf, een vervoersdienst in Eindhoven die volledig draait op vrijwilligers, en ik heb erg veel leuke contacten. En sinds kort hoort daar een nieuwe buurman bij. De Oude Belg naast mij is tijdelijk verhuurd en wordt gelukkig voorlopig niet gesloopt. Dat is wel fijn. En gezellig, het is een jonge man; ik kan af en toe een beetje voor hem zorgen en hij doet af en toe voor mij een klusje. ”

Het Hoofd Restauratieve Dienst

Buurman Jaap, 84 jaar
Nieuwe Bungalow Eikvarenlaan

Buurman Jaap loopt op een zondag binnen. Drinkt een kopje koffie, kijkt in de boekenkast, gaat naar huis, komt weer terug en geeft een aantal prachtige boeken. En ik vraag hem naar zijn verhaal.

“Toen de vijfdaagse werkweek haar intrede deed, kreeg de keuken bij Philips een nieuwe invulling. Werknemers hadden vroeger een langere werkweek maar ook lange pauzes. Je mocht anderhalf uur naar huis voor de warme maaltijd. Rond 1963 werd de vijfdaagse werkweek ingevoerd. Veertig werkuren werden gepropt in vijf werkdagen. Pauzes werden korter, nog maar een half uur tussen de middag, en werknemers konden niet meer op en neer naar huis Kantines moesten beter worden uitgerust om hen van goede maaltijden te voorzien.

De bestaande gaarkeuken moest worden ontwikkeld tot fabriek. Er werkten in die tijd zo’n veertigduizend man verdeeld over driehonderdenvijf gebouwen moet je weten. Om in alle behoeften te voorzien werkten in die hoogtijdagen vijfhonderd mensen bij de Restauratieve dienst. We hadden het goed voor elkaar. In Stockholm in Zweden waren we bij het Näcka Hospitaal gaan kijken. Zij hadden een maaltijdconserveringssysteem bedacht zonder conserveringsmiddelen, het zogeheten ‘koelverssysteem’.

Wij keken het systeem eigenlijk een beetje bij ze af. Toen ze daar doorkregen dat wij het systeem zelf wilden gaan hanteren, werd de informatie dan ook stopgezet. Terugkijkend werd dit systeem het productievoorportaal van Philips Catering Services dat zorgde voor uiteindelijk 22.000 maaltijden per dag. We moesten verzelfstandigen vanwege de concurrentie uit de markt. Die boden natuurlijk lagere prijzen om bij

Philips binnen te komen, maar daarna moesten ze toch prijzen opschroeven. Ik werd daar altijd wel boos over. Als je een kwalitatief goede maaltijd voor je personeel wilde maken dan kostte dat wat. Bij het bestuur van ziekenhuizen was meer consensus over de prijs maar in een industriële omgeving was er maar weinig kennis over de sociale functie en het gezondheidsaspect van de maaltijden.

In die tijd werd de Vereniging van Bedrijfsrestaurateurs Nederland opgericht. De VBN vertegenwoordigde uiteindelijk zo'n zestig-zeventig bedrijven waarvan de facilitaire diensten eens per jaar van gedachten konden wisselen. Philips was daarvan de voorzitter. Wij deelden onze kennis en trachtten duidelijk te maken dat een goed systeem voor gezonde maaltijden geld kost.Een kleinere club kwam frequenter bij elkaar om goede ideeën uit te wisselen en ons sterk te maken voor de waardering van ons vak. Deze vereniging bestaat nu nog steeds, daar ben ik best trots op.

Mijn taken waren organisatorisch van aard maar er kwam ook veel rekenwerk aan te pas en praatwerk. Ik weet nog dat we overgingen van de koffiejuffrouw op koffieautomaten. Ik moest de integrale kostprijs uitrekenen van één kopje koffie. Een koffieautomaat kostte indertijd net zoveel als een nieuwe auto, een Volkswagen bijvoorbeeld. Om al die gebouwen en afdelingen van koffieautomaten te voorzien had ik één miljoen nodig. De directeur van de Schouwburg, de heer Ouweneel zei dat ik een plan moest maken voor de Raad van Bestuur en na een uur praten had ik uiteindelijk de toestemming om aankopen te gaan doen. Een enorme onderneming. Ik heb een prachtige tijd gehad bij Philips. In de gouden tijd kreeg ik de kans om te investeren, te ontwikkelen en in te richten.

Ik heb hier ook nog verschillende boeken voor je, voor de boekenkast van 't Schutterke en een asbak gesigneerd door Tromp, heb je daar een plaatsje voor? En deze Makkumer schaal mag je ook neerzetten. Je kreeg deze als je vijfentwintig jaar in dienst was bij Philips. Ik heb er heel wat mogen geven, bij deze was de datum verkeerd dus die kwam terug. Hij staat bij mij op zolder, dan is hij beter af hier dacht ik zo. De informatie over het koelverssysteem laat ik ook bij je achter, voor degenen die meer willen weten. ”

De Machineconstructeur

Herman Pas, 92 jaar
Oude Belg aan de Sporkenhoutlaan

Bijna een jaar nadat ik hem heb leren kennen kom ik bij Herman op bezoek, in zijn huisje vol klokken en een volledige werkplaats in de schuur. Zijn hippe omafiets staat stevig op slot voor de deur, het krantje ligt op tafel.

“Ik zat als jong ventje op de Ambachtsschool en leerde daar smeden en lassen. De leraar daar zei dat ik te goed was voor de Ambachtsschool en via de PBNA heb ik toen doorgeleerd en ben Machineconstructeur geworden. In 1951 kwam ik bij Philips, bij de bedrijfsmechanisatie van de Lichtgroep. Je had er twee groepsleiders met ieder vijf HTS-ers onder zich. Ik was de enige die ook praktische ervaring had, dat hadden die anderen niet.

Daardoor was ik de aangewezen persoon om veel contact te hebben met de werkplaats. Wat wij tekenden moesten zij maken. Ik werkte bij de Gloeilampen. Je moet je voorstellen; er was een hele grote ruimte, die was helemaal gevuld met aan elkaar gekoppelde machines en helemaal aan het einde kwam er dan een lampje uit.

Als we nieuwe lampen gingen maken moesten wij, de machineconstructeurs, de machines en de hulpgereedschappen aanpassen. Ik weet nog dat we op een gegeven moment led’s gingen maken, hele kleine lampjes voor aan het gereedschap van chirurgen waarmee ze dan via een klein sneetje in de huid met een cameraatje in het lichaam konden kijken. Ik ben nog verder gegaan, heb ook nog gewerkt bij Röntgen, Dental, Mammografie en de MRI. Dat was mooi werk. De MRI bestaat uit heel veel hele kleine

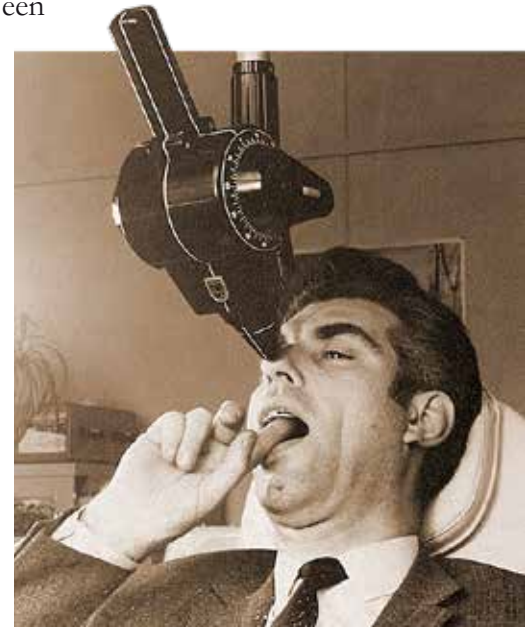

magneetjes. Een scan wordt gemaakt via Magnetic Resonance Imaging. Philips wilde deze techniek gaan inzetten voor mensen. Een patiënt moest dan wel heel stil liggen om een goede scan te maken. We hebben een model uit Engeland gekregen. Met verschillende Constructeurs hebben we nauw samengewerkt om een soort brancard te maken. Eerst voor baby's later voor volwassenen. Er waren mensen bij betrokken met verstand van kunststof, iemand uit de geneeskunde en ik. In ongeveer twee jaar hebben we deze MRI machine helemaal zelf verder ontwikkeld. Dit is echt een mooi voorbeeld van het werken bij Philips.

Ik heb zelfs ook nog twee keer les over gegeven bij de TU. Ik moest uitleggen aan de professoren dat als je een opdracht krijgt, je niet alleen naar die taak moet kijken maar veel verder moet kijken, of er ook nog andere mogelijkheden zijn om een probleem op te lossen. En dan de beste oplossing kiezen. Daar ben je tenslotte ook Constructeur voor. Ik kreeg een daverend applaus, dat weet ik nog wel.

In 1957 zijn we hier in het Schuttersbosch komen wonen. Ik wilde graag. Ik stond al heel lang ingeschreven voor een woning maar zat telkens niet bij de uitverkorenen. Ik zei tegen mijn chef, als ik er nu niet bij zit dan ga ik ander werk zoeken. En toen had ik binnen twee weken de sleutel. Ik weet niet hoe hij het gedaan heeft, maar ik denk dat hij me niet graag kwijt wilde, haha.
Bij de Bedrijfsschool mocht je een keer per week zelf hobbyen. Ik heb hier in de schuur een complete frees-, draai- en werkbank, helemaal zelf in elkaar gezet. Je kon er op die dagen ook veel leren want er stonden dan vaak eersteklas vaklui.

Later ben ik bij de klokkenclub gegaan. Dat had niet met Philips te maken hoor. We maakten hele klokken van messing en soms zelfs van brons. We freesden de wijzerplaten, de tandwielen, de versiersels, alles maakten we zelf. We waren met vijfentwintig man en hebben voor ieder een klok gemaakt. We repareerden ook klokken en horloges voor klanten. Mooi werk, een mooi leven. Ik woon hier fijn, heb fijne buren. We onderhouden met zijn allen ons hofje.

Zo, jij weer een mooi verhaal erbij. En fijn dat je hier bent met 't Schutterke, ik vind het wel gezellig als ik af en toe een bakkie kan komen doen. ”

De Archivaris

Elze Vollenga, 65 jaar
Nieuwe Bungalow aan de Sporkenhoutlaan

Ik leer Meindert en Elze kennen als zij met hun honden voorbij wandelen. Als Meindert hoort dat ik bezig ben met een boek over Philipsmedewerkers biedt hij aan te helpen. Hij is archivaris en kan kijken of het boek historisch klopt. Ik ben blij verrast en wil hem graag interviewen over zijn ervaringen bij Philips. Helaas overlijdt Meindert voordat we een afspraak kunnen maken. Elze doet zijn verhaal.

Ik ben verrast als ik het huis binnenkom, een nieuwe bungalow. Elze vertelt dat het allemaal van Philips komt; de ronde houten tafel met vier bureaustoelen eromheen, het immens grote bureau voor het raam, een tekening aan de muur, het archiefkastje…. Origineel ingericht en supergezellig. De grote hond gaat liggen, hij beschermt Elze optimaal.

"Meindert moest in dienst rond 1973, maar daarvoor werkte hij ook al bij Philips." Met een oud foto-album ooit

samengesteld door de moeder van Meindert achterhalen we data. "Gelijk na de MAVO is hij er begonnen op Octrooien. Hij volgde via Philips de HAVO en daarna ook nog een HBO-opleiding tot archivaris. Hij was er helemaal thuis en heeft er zevenenveertig jaar met heel veel plezier gewerkt.

Een archivaris met uitstekend geheugen en een goed systeem, hij wist werkelijk alles. Iedereen wist hem op den duur te vinden. Je moest Universiteit hebben om octrooien te schrijven maar Meindert regelde alles daaromheen. Hij moest uitzoeken of er ergens ter wereld

al een octrooi op een bepaald product of uitvinding berustte voordat Philips een eventuele aanvraag kon doen. Hij werkte op verschillende plekken in de stad en op Strijp en uiteindelijk de laatste jaren in het archief op de Campus. Voor zijn verhaal ben je beter met mij af, de beknopte versie, zeg maar, anders had je alleen met zijn verhaal wel een boek kunnen vullen.

De vader van Meindert was directeur bij Philips van Export, hun gezin heeft een aantal jaar in Indonesië gewoond. Toen zij naar Nederland kwamen overleed Meindert senior vrij snel op 47-jarige leeftijd. Kijk, hier is nog een bericht daarover. Moeder en de kinderen kregen een huis aan de Hazenloop in het Schuttersbosch.

Daar had Meindert een fijne jeugd en leerden we elkaar kennen. We hebben heerlijke herinneringen aan het Kanunnikesven, waar we als zestienjarigen verliefd hebben rondgedoold. We gingen samenwonen in Waalre en later in Geldrop. Er was even sprake van dat we in het bos konden gaan wonen, ook weer aan de Hazenloop maar toen er een huisje in het bos afbrandde, ging die huurder voor. Wij kochten toen een huis in de Boerhaavelaan, waar we heerlijk hebben gewoond en de kinderen hebben grootgebracht.

Ik zei altijd, ik ga alleen maar weg uit de Boerhaavelaan als we in het bos kunnen wonen. We stonden ingeschreven voor een huis in het Oostenrijkse deel, toen Woonbedrijf een huurhuis in het Belgisch deel aanbood, een modelwoning, een van de eersten die werden gebouwd, zo'n achttien jaar geleden. De kinderen waren toen al het huis uit, dus eigenlijk hoefden we ook geen groot boven. Dolgelukkig waren we om terug te zijn in het bos. Zeker toen Meindert in 2014 ziek werd. We konden toen het huis hier kopen. We hadden nog een huis in Zeeland, dat hebben we verkocht en zijn volledig hier gaan wonen. Een goede keus.

Dit bos is als een warm bad. Ik heb zoveel steun gehad, de honden werden verzorgd, er stond eten klaar als we terug kwamen uit het ziekenhuis. Zoveel mensen zijn er hier voor mij dat Meindert wist, het komt goed met Elze, ze gaat het redden. Hij vond hier uiteindelijk de rust om te gaan. ”

De Glasblazer

Huub Jansen, 75 jaar
Nieuwe Bungalow, Rode Heikorstlaan

Op een mooie voorjaarsdag stopt er een auto voor 't Schutterke. Een man stapt uit en tilt een groot gevaarte naar binnen. Alsjeblieft, een bandrecorder uit 1950. Van Philips natuurlijk. Met een heleboel banden met muziek. Wat een mooi cadeau voor het museum…

Behalve muziek van Philips blijkt Huub ook een arbeidsverleden bij Philips te hebben. 'We waren thuis met tien, en iedereen ging gelijk na de lagere school werken. Ik wilde juist graag doorleren. Ik solliciteerde bij de Philips Bedrijfsschool maar werd daar afgewezen. Bij de Textielschool werd ik aangenomen, maar mijn familie keurde mijn keus af, ik moest toch gaan werken. Ik kwam gelukkig bij de EWOFA, de Wollen Stoffen Fabriek op de Geldropseweg. Daar ben ik wever geworden.

Later moest ik in dienst en werkte ik in de officiersmess in Tilburg als ober. Aan die ervaring heb ik nog steeds

wat, lacht Huub, als ik bedien bij de zangclub loop ik nog makkelijk met vier kopjes in een hand. Philips vroeg op een gegeven moment mensen die opgeleid wilden worden tot glasblazer. Ik solliciteerde en zo kwam ik uiteindelijk toch bij Philips.

Prachtig werk deed ik bij Plumbicon, de camerabuizen. We waren niet de echte vakmensen natuurlijk, wij deden meer productiewerk, de pomperij. Wij maakten alle onderdelen - van glas - voor het oppompen van de camerabuizen. In de grote camera's zitten drie buizen; rood, blauw en groen, waar je alle kleuren mee kunt maken. Ik zat op B-Y op de Hurk waar nu geloof ik nog de klokkenmakers zitten en het productarchief van Philips.

Later werd ik voorraadcontroleur van alle Elcomafabrieken in het hele land. Ik deed de controle van het chemisch magazijn, halffabricaten en technische onderdelen. Je hoefde in die tijd nog geen administratieve opleiding te hebben. Ik ben ingeleerd door de enige andere controleur. Met steekproeven werden de voorraden gecontroleerd aan de hand van de voorraadlijsten. En je vond nogal eens iets hoor. Soms was een partij 's nachts geleverd en niet ingeboekt, die kon dan zomaar jaren staan te verstoffen. Soms waren er ook systeemfouten, zodanig dat je bij de controle voor tonnen boven water kreeg. Het was goed dat iemand van buitenaf met een eigen manier van doen, dit controleerde.

Ik heb dit werk tot ongeveer 1995 gedaan. En toen kwam Timmer. Ik viel onder de stafafdeling en die werd opgeheven…. Tsja, spijtig.Gelukkig kon ik wel in dit prachtige Schuttersbosch gaan wonen. In 2008 verkocht ik, althans dat probeerde ik, mijn huis, die recessie he? En kon ik via Woonbedrijf dit mooie huis gaan huren. ”

De Communicatie Marketeer

Nathalie, 51 jaar
Nieuwe Villa in de Elandsgang

Als ik met Nathalie in gesprek raak over mijn werk in het bos, vertelt zij enthousiast dat haar carrière ook bij Philips begonnen. Herinneringen borrelen op. Ze vertelt over de CD-I, de Interactieve CD van Philips, inmiddels van de markt verdwenen, maar het klinkt misschien nog bekend?" We praten verder in haar prachtige villa, hip en warm ingericht. Ze blijven er niet lang meer wonen, ze gaan zelf bouwen op een perceel een straat verder, maar wel in het Schuttersbosch.

"In 1987 kwam ik terug uit Frankrijk waar ik een jaar had gestudeerd en wilde ik dolgraag gaan werken, liefst een internationale baan. In plaats van verder te studeren volgde ik toen heel gericht de MEAO en solliciteerde bij verschillende multinationals. Bij Philips werd ik aangenomen en werd daar de PA -Personal Assistant - van de nieuwe baas van de CD-I.
Herinner je je dat product nog? Je kon er alles mee, een heel bijzonder format, waar video, muziek en spelcomputer werden gecombineerd tot een compleet home-entertainment. Timmer kwam in de jaren tachtig bij Philips vanwege Centurion. Hij moest Philips reorganiseren en mikte op drie speerpunten voor de toekomst; de HD-TV, de Digitale Cassette en de Interactieve CD. Je had al de Laserdisk, een grote plaat met video, je had de Compact Disk om muziek te spelen en je had de spelcomputer. De interactieve CD combineerde al deze producten. Philips had dit product uitgevonden.

We wilden dat dit een wereldformat werd, de standaard, dus moest je alle stakeholders zoals de filmindustrie en de softwaregiganten voor je winnen. Dat lukte! Wat veel mensen niet weten is dat Philips als

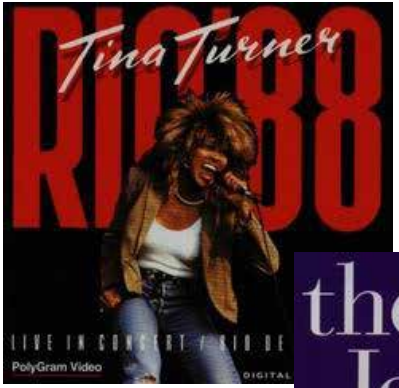

uitgever ook allerlei titels op de markt heeft gebracht om de CD-I de standaard te laten worden. Bij voorbeeld met Phil Collins is

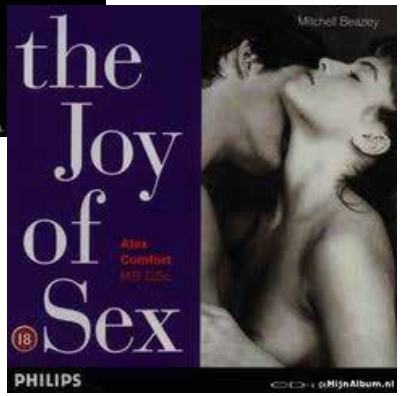

een interactieve film gemaakt, je kon dan zelf op bepaalde momenten kiezen wat hoofdpersonen in de film gingen doen. En met 2-Unlimited is een titel uitgebracht met naslagwerk, informatie en interviews, echt volledig anders dan de gewone CD. En Tina Turner heeft een interactieve CD gemaakt met ons. Ook bracht Philips software uit en games. Even onder ons, ook seks titels werden uitgebracht, maar dat mocht niet onder de naam Philips. We hadden een eigen ruimte bij het Sound & Vision gebouw, daar presenteerden we de nieuwe CD-I's. Je werd er echt omvergeblazen door de perfectie van het geluid….

Ik heb de meest waanzinnige dingen gezien en meegemaakt. Als jonge meid mocht ik naar Cannes naar de grote vakbeurzen, zoals de MIP, waar bedrijven formats en programma's kopen voor TV, en de MIDEM, de muziekbeurs. Ik organiseerde voor Philips de stand, de inrichting, het personeel, de PR-dames. De hele showbizzwereld kwam daar voorbij. Omdat het om een speerproduct ging, was de sky de limit. We zaten vaak tot laat op kantoor, overal waar ik in de stad een display zag hangen, controleerde ik of die wel recht hing.

Moet je voorstellen, daar ging ik dan met een privéchauffeur naar het vliegveld in Amsterdam of Eindhoven, een vlucht eersteklas naar Nice, daar met de huurauto naar Cannes. Hier was het nog winter daar heerlijk weer, het congresgebouw stond op het strand. We waren zo trots. We waren echt freaks. Al die creatieve mensen bij elkaar op de mooie boulevard met 's nachts de meest waanzinnige party's. Een geweldige tijd, prachtige herinneringen. En zo'n mooie kans die Philips mij gaf…

De CD-I werd indertijd opgezet door Gaston Bastiaans, maar die vertrok naar Apple. De opvolger was John Hawkins, die moest naast de CD-I ook zichzelf nog neerzetten in de markt. Ik moest hem daarbij ondersteunen als PA. Op een gegeven moment kwam de functie Junior Marketing Communicatie vrij onder Bram van Woudenberg. Die zag het eigenlijk niet zitten dat ik, werkzaam als secretaresse, solliciteerde. Maar ik wilde zo graag dat ik over mijn eigen onzekerheid heen durfde te stappen en zei: "Geef me drie maanden, als het niet goed is ga ik vrijwillig weg." Maar ik bleef. En van Bram heb ik het vak zo goed geleerd, echt geweldig.

En toen kwam meneer Boonstra, en die ging met de bezem door het bedrijf en schopte ook het product CD-I de deur uit. Want eigenlijk was de compleetheid van dit product ook het Waterloo. Je kon in de specifieke segmenten muziek, video en spelcomputer niet goed genoeg concurreren. Uiteindelijk is het einde weer wel mooi. Uit de CD-I is na doorontwikkeling de DVD ontstaan. Er was een strijd gaande tussen Sony die indertijd de SD ontwikkelde en Philips (samen met Toshiba en Time Warner) die de MultimediaCD ontwikkelde. De industrie vroeg hen de strijdbijl te begraven en met één product naar buiten te komen. Dat werd de DVD.

Ik kon kiezen om ook bij de DVD te gaan werken maar heb toen besloten Philips te verlaten. Het was mooi geweest. Ik had de opkomst en de neergang van de CD-I volledig meegemaakt. Ik was dankbaar voor wat ik had geleerd. Veel mensen zullen dit gevoel herkennen, de trots. Dat je betrokken was bij producten die het leven van mensen raakten. Het bracht vreugde steun, gemak, je had een directe invloed. Ik zal het nooit vergeten. ”

De Arbeidsconsulente

Natasja, 45 jaar
Nieuwe Bungalow, Rode Heikorstlaan

Natasja leer ik kennen wanneer ik een cursus mindfullness bij haar volg in het bos. Ze woont prachtig, tegen de bosrand aan, een heerlijke omgeving, ook voor haar werk. Als zij hoort over mijn project, lacht ze en vertelt spontaan dat ook zij voor Philips heeft gewerkt en wat voor een goede basis daar is gelegd voor de rest van haar loopbaan.

Ik denk rond 1998-1999 startte het project WGP, Werkgelegenheidsplan Philips. Het was een samenwerking tussen het Arbeidsbureau en Philips vanuit maatschappelijk oogpunt. Het doel was om langdurig werklozen werkervaring op te laten doen om zodoende hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten. We werkten met tien consulenten aan dit project. We waren in dienst van het Arbeidsbureau maar Philips betaalde ook de consulenten. Ik deed de intake, een gesprek om te kijken of iemand in aanmerking kwam voor het project. Werklozen kregen een contract van maximaal 32 uur, voor maximaal een jaar. Philips had een complete vacaturebank en ik zocht naar de meest geschikte plek.

Ik kwam bij veel verschillende fabrieken en kantoren van Philips. Het grappige was dat ik veel oude collega-studenten tegenkwam, zij waren personeelsfunctionaris geworden. De locaties waren allemaal zo verschillend, qua grootte, qua gebouw, qua product, qua personeel. Maar er waren ook heel duidelijke overeenkomsten. Wat ik overal tegenkwam was hart voor de zaak. Dat zat vaak in medewerkers die al lang voor Philips werkten. Ook al was er een jong en nieuw managementteam, er waren altijd mensen die op een wat vaderlijke manier een werkloze onder hun hoede namen.

En dat hadden onze werklozen zo nodig. Als je lang uit het arbeidsproces bent is er vaak wat aan de hand. Psychische of lichamelijke problemen, soms door vervelende omstandigheden hun baan verloren. Mensen waren onzeker, hun zelfvertrouwen kwijt. De manier waarop Philips deze mensen begeleidde, met aandacht en respect heeft heel veel goed gedaan.

Hun zelfvertrouwen kwam terug en daarmee vaak de vaardigheden en kwaliteiten. Veel mensen vonden bij Philips ook weer een vaste baan. Want Philips was verder wel praktisch hoor. Ook je valkuilen werden besproken en aangepakt. Er waren genoeg vacatures. Je kreeg een warme jas maar je moest wel zelf lopen zeg maar. Je moest zelf in beweging komen, de kansen pakken die je werden geboden.

Als ik zo terugkijk ben ik door ons team ook zelf zo goed begeleid. Het was een warme omgeving waar ik veel heb geleerd en veel zelfvertrouwen heb opgebouwd. Het was een project en ik vond het écht erg dat het stopte. Ik was zo graag nog jaren doorgegaan. Maar die lessen van toen heb ik meegenomen en eigenlijk werk ik zo nog steeds. Mijn praktijk leert mensen te leven met aandacht voor zichzelf, hun kwaliteiten, hun aandachtspunten, helpt ze een basis te geven en geeft ze een klein zetje in de goede richting. Dat mensen zelf in beweging komen, aan de slag gaan en blijven, dat is mijn missie! ”

De Reclametekenaar

Frans Manders, 77 jaar
Oude Belg aan het Rendierveld, later Oostenrijker aan de Hazenloop

Veel mensen in en om Eindhoven zullen hem kennen. Prachtige impressionistische schilderijen maakt hij. En hij woonde tot voor kort in het Schuttersbosch. Via Gerda Stoffele ontmoet ik hem. Hij komt naar een van de inmiddels drukbezochte 'verhalendagen' in 't Schutterke. En ook Frans heeft een arbeidsverleden bij Philips…

"Ik deed alleen de lagere school. Geen Mulo ofzo. Later pas ben ik naar de avondschool van de kunstacademie gegaan, maar dat was later… Ik ging werken toen ik veertien jaar was. Ik werd textieltekenaar bij de Atex in de Stuiverstraat, als ontwerper van labels. Ontwerper! En dat met alleen lagere school…

Ik stapte over naar de drukkerij, leerde het vak drukker aan de offsetpers bij Gestel. Ik wou wel vooruit en meer verdienen en ik kwam in de reclame terecht. Ik werd reclametekenaar, maakte zowel ontwerpen als illustraties. Daar was een groot tekort aan in die tijd. Ik heb dat werk tot mijn veertigste gedaan. Ik zat in een erg creatieve groep bij de Eindhovense Drukkerij, ook onderdeel van Philips. Ik maakte illustraties rondom Philipsartikelen, bijvoorbeeld van strijkijzers.

Wat ik erg bijzonder vond om te maken en ik denk dat deze nog wel is bewaard, dat was een kalender van de DAF 66, de eerste personenauto van DAF. Ik heb daarvoor hele grote platen, van 80 bij 70 centimeter gemaakt. Ik overtrof mezelf, de auto was niet van echt te onderscheiden. Maar ik heb er wel van wakker gelegen, wist absoluut niet of ik dit kon, toen ik gevraagd werd. Het leverde me veel stress op, de reclame, en ik werd zelfstandig kunstschilder.

Mijn vrouw Hilda had een vaste baan bij het Kadaster, en kon onze vaste lasten betalen, anders had ik die omslag niet kunnen of durven maken. Maar het was wel nodig. Ik was door een psychiater gaan nadenken over de commerciële wereld en alle opdrachten, en de stress. Ik wilde graag rust en mijn eigen werk maken. Door aanbeveling van

diezelfde psychiater mocht ik ook in het Schuttersbosch gaan wonen. Dat was in 1978. Eerst aan het Rendierveld, later toen mijn atelier afbrandde aan de Hazenloop. En wat was het heerlijk wonen hier. We hebben uitbundige feesten gevierd. Bij Gerard van Gennip en bij Gerda Stoffele. Als je niet uitgenodigd was, dan was je denk ik niet blij. Want de feesten gingen tot in de heel vroege uurtjes door.

Meerder malen heb ik ook Frits geschilderd. Eens belde het persbureau mij op en vroeg of ik de mens Frits Philips wilde portretteren voor de Announcer. Dat was ook een blad van Philips. De Koerier werd verspreid onder alle Nederlandse werknemers, de Announcer was voor de hele wereld. Frits had maar weinig tijd en zei dat hij achter zijn bureau wilde zitten. Maar dat was juist teveel 'baas'en te weinig de 'mens'. Dus ik zei dat het anders moest. Ik wilde hem in zijn fauteuil portretteren, haalde een voorbeeld tevoorschijn van een directeur met zijn benen losjes over de armleuning van een stoel. En Frits ontspande, het werd een prachtig portret.

En dat is moeilijk, iemand precies treffen. Ik had de burgemeester van Geldrop geschilderd en wist niet zeker of het echt goed was. Toevallig kwam Zwart, de voormalig directeur van Woonbedrijf een schilderij bij me kopen. Die keek om de hoek van mijn atelier en zag het schilderij in wording. Goh, dat is Kees Leyten van Geldrop zegt hij. En toen wist ik dat het goed was…

.

Waar ik heel trots op ben, dat mag je best vertellen, toen ik zeventig werd kreeg ik op mijn verjaardag een ere-tentoonstelling in de Kamer van Koophandel. Er waren speeches en het was feest. En ineens komt de burgemeester eraan. Met zijn ketting om, dus duidelijk in functie. En ik werd geridderd! Wat een verrassing. Normaal word je lid voor je sociale verdienste. Maar ik werd geridderd.

Het schilderend in beeld brengen van Brabant wordt als een waardevolle bijdrage voor ons nageslacht gezien. Voor iemand die nooit tevreden is, is dit een prachtig cadeau. Maar ik ben niet klaar, ik zal altijd schilderen en altijd blijven ontdekken en vernieuwen… ”

De Controller-Vicepresident

Frans Mooren, 65 jaar
Nieuwe Villa aan de Hazenloop

We ontmoeten elkaar tijdens de jaarvergadering van de BBS in maart 2016. Deze wordt voor het eerst bij 't Schutterke gehouden. Interessante cijfers komen voorbij en na afloop wordt natuurlijk nog even gezellig bijgepraat. Frans heeft veertig jaar bij Philips gewerkt en een mooi verhaal over weer een heel ander aspect van het bijzondere bedrijf.

"Na de HBS-A ben ik als zestienjarige schoolverlater bij Philips gaan werken. Het werd uiteindelijk mijn enige werkgever. Ik werd er boekhouder van grondstoffen en halffabricaten op de Emmasingel. Dat deed ik tot ik in 1971 in Militaire Dienst moest. Na mijn diensttijd ging ik naar Medical Systems, toen nog op TQ 3-2 aan de rondweg. Kijk op deze foto staat zelfs nog Röntgen boven op het gebouw. Vanaf 1980 zaten we in Best.

Daar heb ik een zestal functies bekleed waaronder assistent op de Consolidatieafdeling, assistent controller van de Business Group X-Ray en tenslotte plantcontroller en controller van Operational Services Best. In 1996 ging ik naar Philips Lighting omdat ik in Best onvoldoende doorgroeimogelijkheden meer had. Bij Lighting werd ik verantwoordelijk voor de consolidatie en berichtgeving van de gehele Lighting divisie . De berichtgeving behelsde met name analyses van de omzet , de kostenontwikkelingen en natuurlijk de winstbijdrage van alle fabrieken en verkooporganisaties.

Er is veel gebeurd in die jaren, we hebben een aantal grote acquisities gedaan maar ook veel fabrieken gesloten. Soms begreep ik bepaalde besluiten niet. Doordat ik er zo lang heb gewerkt, ruim veertig jaar, heb ik ook besluiten teruggedraaid zien worden en diverse malen strategieën honderdtachtig graden zien wijzigen. Soms dacht ik, dat had ook anders gekund. Maar als controller moet je je schikken in de besluiten van het topmanagement, je moet flexibel zijn en toch die kritische noot laten horen.

Een sprekend voorbeeld van een gewijzigde strategie is het voormalige Medical Systems, het huidige

Healthcare. Ergens in de tachtiger jaren waren er vergaande onderhandelingen om Medical Systems te verkopen aan Picker. Als de deal op het laatste moment niet was afgeblazen, wat zou er dan nu nog van Philips zijn overgebleven?

Dat er een aantal fabrieken moest sluiten had enerzijds te maken met de transitie van conventionele lichtbronnen zoals de gloeilamp - het peertje - naar LED-verlichting. De capaciteit aan machines en mensen wordt dan overbodig en dan moet zo'n fabriek dicht. Anderzijds hadden sluitingen te maken met inefficiënte organisaties. Dat is niets nieuws, dat zie je in de hele geschiedenis van Philips terug. Toch blijft het moeilijk, zeker voor het lokale management. Zij moesten de uitvoering doen. Sommige fabriekjes werden nog wel voor een habbekrats verkocht aan derden, zeker in Frankrijk waar de Franse overheid over het algemeen zeer lastig was in relatie tot fabriekssluitingen. Maar de meesten gingen dicht. In Nederland betrof het Weert met z'n speciale lampen, Roosendaal waar TL-verlichting werd gemaakt, Oss waar voorschakelapparatuur werd geproduceerd, Maarheeze de fabriek van het fluoriscentiepoeder en Vitrite in Middelburg werd gehalveerd, daar werden lampvoeten gemaakt. Dit proces speelde zich natuurlijk niet alleen in Nederland af maar over de hele wereld.

Later hebben we ook verschillende grote acquisities gedaan, zoals Lumileds en Genlite in Amerika en Massive in Europa. Dat was natuurlijk een veel leuker proces. Ik reisde de wereld rond om te gaan vertellen hoe de nieuwe organisaties moesten rapporteren om hen zo op te nemen in het Philips keurslijf qua rapporteringssystematiek. Dat was een enorm grote kracht van Philips, dat ze een uniform rapporteringssysteem hebben voor alle organisaties wereldwijd, dat werkte echt perfect. De derde werkdag na afloop van de rapporteringsperiode hadden we altijd alle financiële cijfers.

Maar herstructureren bleef wel altijd een continue proces. Na een aankoop van een nieuwe organisatie werd weer bekeken welke delen moesten worden afgestoten om uiteindelijk tot een zo efficiënt mogelijk organisatie te komen.

Veel functies zijn uitgekleed. Bijzonder jammer. Ook mijn functie. Er werden 'shared-service-centers 'ingericht waar in eerste instantie de transactionele processen naar toe gingen, zoals de crediteuren- en debiteurenadministratie en later de hele boekhouding. De administratieve functie werd uit de organisaties gehaald en gecentraliseerd. Eerst in Polen, later in India.

Ik vraag me af of het echt beter werkt. Iemand een kunstje leren om een transactie te kunnen doen in een systeem is relatief simpel maar uiteindelijk verdwijnt op deze wijze de kennis binnen Philips om processen te kunnen beoordelen. Maar wat ik wel zeker wist is dat door bepaalde delen van de controllingactiviteiten ook uit te besteden, er aan de kern werd geknabbeld, het hart werd naar mijn idee uit de functie gehaald. Op deze manier is er straks niemand meer die de vinger op de zere plek kan leggen, die positief kritisch kan zijn

richting management, die verantwoordelijkheid voor de cijfers voelt. Hoe zal zich dat ontwikkelen?

Philips is veel zakelijker geworden. Vroeger kreeg je kansen, ook een nieuwe kans als dat nodig was. Kijk naar mij, hoe ik met mijn HBS-opleiding en avondstudies het uiteindelijk heb geschopt tot Vicepresident. Daar ben ik ontzettend trots op en heb altijd met hart en ziel voor Philips gewerkt. Toen er steeds meer taken werden uitbesteed kon ik me uiteindelijk niet meer vinden in deze nieuwe strategische richting en heb besloten om iets eerder te stoppen en gebruik te maken van de levensloopregeling, die toen nog bestond. ”

Het Hoofd Octrooi Lighting

Arian Duijvestijn, 54 jaar
Nieuwe Bungalow aan de Eikvarenlaan

Op een mooie dag in mei spreek ik de allernieuwste bewoners van het Schuttersbosch. Zij kopen hun droomhuis terwijl ze binnen in 't Schutterke aan de koffie zitten. Felicitaties, gelach, een omhelzing. We raken aan de praat. En wat blijkt? Arian werkt bij Philips en maakt deel uit van het team dat Philips Lighting naar de beurs brengt. Een gedroomd open einde voor mijn boek. Een prachtig nieuw begin voor Philips….

"Ik studeerde Natuurkunde in Delft, Optica. In 1985 kwam Philips mensen ronselen. Echt met een charmeoffensief; interessante sprekers, een lunch. Voor de ontwikkeling van de Compact Disk - een CD wordt met lensjes uitgelezen - hadden ze optici nodig. Een geweldige kans voor mij, ik was geïnteresseerd in muziek en techniek. In 1985 was de CD hét summum; digitaal, uitstekende geluidskwaliteit, je kon nummers kiezen, echt een geweldige sprong in de techniek. Een lucratief aanbod volgde, en nog een voordeel, ik hoefde niet in dienst!

Ik startte in Eindhoven op Strijp I, bij de Ontwikkeling. Erg bijzonder, voor degenen die geïnteresseerd zijn in de techniek van de CD; wij werkten aan een hologram om de CD uit te lezen. De lichtbron wordt afgebeeld op de plaat - de disk - en het gereflecteerde licht wordt met een hologram afgebogen op een fotodetector. Dat was optisch een unicum, een hologram dat als technische toepassing werd gebruikt. Na negen maanden ging ik al mee naar Japan, we gingen met Sharp, die lasers produceerde, samenwerken aan de massaproductie.

In Eindhoven zat de Voorontwikkeling van CD-spelers, in Hasselt de Productontwikkeling. Ze wilden me graag daar hebben en ik werd groepsleider van de optische groep. Dat werd wel gestuurd heb ik het idee. Ik wilde graag meedoen met de ontwikkeling van de CD-I, maar dat ging dus niet door. Hasselt was een stressbaan. Ik

was verantwoordelijk voor de optische technologie van een enorme massaproductie van vijfduizend CD-loopwerken - de uitleesmechanismen - per dag. Je kunt je voorstellen als er dan iets mis gaat, wat een enorme druk dat geeft. Maar het was ook heel leuk omdat er altijd actie was.

We konden de CD-spelers niet aangesleept krijgen. In het begin kosten ze zo'n zestienhonderd gulden, later rond de driehonderd, en werd de cd-speler voor iedereen bereikbaar. Ik werd daarna projectleider van het loopwerk van de eerste CD-recordable. Een mooi apparaat, dat werd gebruikt in radiostudio's. Ook de foto-CD kwam bij ons vandaan, bijvoorbeeld voor Kodak. Je kon dan je fotorolletje op CD laten zetten en afkijken op je CD-I speler.

In 1993 ging ik naar Corporate Patents & Trademarks, ofwel de octrooi-afdeling. Toen al hier op de Campus gevestigd, een groot vierkant gebouw, dat inmiddels is afgebroken. Een weloverwogen stap. Het ging in die tijd niet zo goed met Philips. Je zag toen al dat de productie steeds meer naar het verre oosten ging, waarschijnlijk op den duur de ontwikkeling ook. Hasselt ging van tweeduizend man terug naar twaalfhonderd man personeel. Ik hoefde niet weg maar ik wilde zelf, ook vanwege de afstand woon-werkverkeer. Ik bedacht als ik octrooigemachtigde wordt dan houd ik altijd een baan. Je werd dat niet zomaar, je moest drie jaar studeren en werken onder toezicht van een gemachtigde. Ik ben Nederlands en Europees octrooigemachtigde geworden. Philips had daarvoor eigen opleiders in huis.

Ik schreef octrooiaanvragen voor Philips afdelingen in Europa. Naar aanleiding van de uitvindingsmededelingen, een korte beschrijving, praat de gemachtigde met de uitvinder. Daarna wordt gekeken of de uitvinding nog niet bestaat. Denk aan het werk van Meindert Vollenga, die kende ik ook persoonlijk. Als het nog niet bestaat en het blijkt een commercieel interessant idee dan maken we een octrooiaanvrage. Hierin wordt de uitvinding beschreven met de conclusies, wat Philips als eigendom wil hebben.

De aanvrage wordt ingediend bij de octrooiraden in Europa, VS, China en Japan. Elke regio beoordeelt de aanvrage. In de briefwisseling die daarop volgt, wordt de uitvinding steeds beter afgebakend, en daarmee het

stuk dat kan worden geclaimd. Een heel interessant vak, ik ken ook niemand die uit dit vak is gegaan. De techniek is natuurlijk interessant maar ook het commerciële aspect en de kunst van het schrijven. Niet elke gemachtigde komt tot dezelfde conclusies.

In 1998 werd ik verantwoordelijk voor een internationaal team voor alle octrooizaken van Philips Semiconductors. Je weet wel, halfgeleiders, de zwarte doosjes die in computers en telefoons zitten. Het was een grote uitdaging maar ook erg leuk. Bijvoorbeeld, ik reisde over de hele wereld. Zes jaar later kwam ik in de directie van de octrooiafdeling en was daar onder andere verantwoordelijk voor alle afsplitsingen en aankopen van bedrijven voor heel Philips. We hebben bijvoorbeeld enorm veel werk gehad aan de afsplitsing van Semiconductors, het werd NXP. Dat ging heel snel, binnen negen maanden was er een deal. Een team van honderd mensen was aan het werk om de octrooiportefeuille te splitsen. Dat is helemaal gelukt.

In 2008 kwam ik bij Lighting. Dat zat net in de groeimodus, dus in plaats van afstoten gingen we bedrijven kopen. Genlyte kwam erbij en Color Kinetics, TIR en PLI. Door de verkoop van Semiconductors was er acht miljard vrijgekomen om onder andere Lighting te laten groeien. De helft bestaat nu uit LED. En de volgende ontwikkeling is eigenlijk al tien jaar geleden begonnen. Alles wordt digitaal en connected. Het gaat nu verder dan verlichting alleen. Lighting beyond illumination…. Je kunt verlichting draadloos aansturen bijvoorbeeld met je iPad, je smartphone of via sensoren.

En licht wordt intelligent, het gaat communiceren. Je kunt licht gebruiken om te navigeren binnen gebouwen, zoals je buiten GPS gebruikt. Ik heb nog een mooie HUE lamp voor je, een goed voorbeeld voor in het museum. Juist door alle kennis die we in

huis hadden als Philipsfamilie - er was al een paar keer in andere divisies de slag gemaakt van analoog naar digitaal - hebben wij deze omslag goed kunnen maken en heeft Philips Lighting een succesvolle transformatie ondergaan. Kijk naar KODAK en Polaroid, zij zijn allebei verdwenen ondanks dat ze hele goede octrooien hadden.

En toen werd Philips Lighting een apart bedrijf, op 27 mei 2016 zijn we zelf de beurs op gegaan. Een emotioneel moment. Ik heb veel afsplitsingen gedaan. Elke keer voelde het alsof er een gezinslid uit huis ging.
En nu verlaten we zelf het nest. Nu moest ik kijken wat we meenemen in plaats van wat we behouden. Maar het is goed. Er zijn nu eigenlijk twee Philipsen. Wij blijven producten maken onder het Philipsmerk. En vergis je niet, we zijn nog steeds een groot bedrijf met tweeëndertigduizend medewerkers en een omzet van zeven en een half miljard. Maar het is nu wel veel behapbaarder, flexibeler. We hebben de beste octrooien en de beste technologie. We zijn de onbetwiste marktleider, de allergrootste in verlichting.

Dit is een mooi moment in de geschiedenis. De Philips' historie heeft vele mooie voorbeelden van succesvolle afsplitsingen en Philips Lighting heeft de allerbeste kaarten in handen. Zoals de baas van Lighting, Eric Rondolat zegt, 'we hebben maar één ding niet, en dat is een excuus om niet succesvol te zijn!' ”

